

12783.
Ve

N° 42

1786, 23.

7

SPECIMEN
ANIMADVERSIONVM

DE
VETERIBVS LEGVM LATORIBVS

AD
IO. ALBERTI FABRICII
BIBLIOTHECAM GRAECAM

ORATIONI
MVNERIS ANTECESSORIS
SOLLEMNITER AVSPICANDI CAVSSA

A. D. XXV OCTOBR. A. C. MDCCCLXXXVI

RECITANDAE
PRAEMISIT
CHRIST. GOTTL. RICHTERVS

LIPSIAE
EX OFFICINA KLAVBARTHIA

Gymer D. Lof. Scat

ANIMADVERSIONVM

DE

VETERINVS LEGVM LATORVM

AD

LIBRO PRIMO DE VETERINARIA

ORATIONE

AVGVSTI ANTONII

SOLENNITER AVGVSTI ANTONII

A. D. MDCCCLXXII. M. DC. CC. LXXII.

BOITAVIAE

MDCCCLXXII.

CHRIST. GOTTL. RICHTERVS

MDCCCLXXII.

EX OFFICINA KUNZMANNI

Ineunte anno cIoIocclxxxiv. cum Gottl. Christoph. Harlesius, Vir Illustris, et humaniorum litterarum in academia Erlangensi Professor Celeberrimus, in noua Bibliothecae Graecae, a Io. Alb. Fabricio, polyhistoro quondam Hamburgensi clarissimo, multo labore concinnatae, editione adornanda socios adiutoresque circumspiceret, et, viros in suo quemque genere excellentissimos nactus, iurisconsultum adhuc quaereret, qui, quod ceteri in aliis litteraturae graecae partibus, in rebus ad iurisprudentiam antiquam spectantibus Fabricio auxilium praestaret: diuini nostri praefantissimi, Summe Venerandus Sam. Frid. Nathan. Morus, Ordinis Theologorum grande decus, et Io. Gottfr. Scharfenbergius, cuius praematura morte ingens academiae nostrae, et omnino vniuersae reipublicae litteratae vulnus vis diuina infixit, fiducia in mea quantulumque harum litterarum peritia benigne collocata, me potissimum, quem ad

id laboris genus Illustri Harlesio commendarent, dignum censuerunt. Tam honorifico elogio ornatus non multo post accepi ab ipso litteratissimo Fabriciani operis instauratore litteras humanitatis ac beniuolentiae singularis plenissimas, quibus mihi, in societatem virorum adcuratae doctrinae multaeque lectionis laude florentissimorum adscito, de legislatoribus et iurisperitis graecis, librisque ad ius graecum pertinentibus post Fabricium commentandi partes adsignavit. Qua quidem de re et ipse singulari programme, anno superiore edito, fuit praefatus. Suscepta hac prouincia, licet non sine magno aliquo timore, ut eum, qui didicit exiguo se virium suarum modulo metiri, decet, prima et antiquissima cura fuit, ut locum, qui est de vetustis legum latoribus, tractarem diligentius. Quam ob rem, ut ex ipsis fontibus scirem, diurna nocturnaue manu versavi veterum scriptorum vtriusque linguae monumenta, recentiorum quoque scripta, quaecumque ad hunc vsque diem mihi innotuerunt, in consilium adhibui, et quidquid vel emendando, vel supplendo, vel nouis accessionibus locupletando inferuire Fabricio posset, sedulo notandum existimaui.

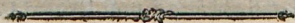
vsus

vsus sum libertate cum modestia ac veneratione, quae magnis
 nominibus debetur, coniuncta, omnemque cupiditatem,
 ceu pestem, fugi. Atque varias observationes, ex illa lectio-
 ne ac meditatione mihi enatas, et tantum non ad umbilicum
 perductas, prope iam in eo eram, vt limatissimo Harlesii
 iudicio submitterem. Redemptore autem huius operis, vt
 comperi, adhuc fluctuante, morasque necsente, cum neces-
 sitas scribendi aliquid nuper admodum mihi imposta esset,
 etsi aliud argumentum tempori adprime accommodatum in
 promptu erat: tamen consultius mihi esse videbatur, illa
 commentatione, dum maturitatem duceret, in aliud tempus
 dilata, prius virorum doctorum de mea qualicumque ad Fa-
 bricium adnotatione iudicia experiri, et per hanc scriptionis
 academicae opportunitatem animaduersionum mearum spe-
 cimen, velut vniuersi spicilegii post largam Fabricii messem
 in partibus mihi mandatis instituendi imaginem, proponere,
 quod, si benigna suffragia tulisset, Fabricio deinceps illiba-
 tum, addito reliquarum notarum auctario, subiiceretur: sin-
 minus, in tempore adhuc seueriori limae concederetur locus.
 Qua in re simul et hoc consilii secutus sum, vt Summis illis

Viris, quibus a Serenissimo Principe nostro cura academi-
 arum atque moderatio commissa est, et mei ordinis homines
 otii non minus, quam negotii rationes reddere debent, ali-
 quo modo constaret, quibus in studiis essem disciplinisque
 tractandis hucusque versatus. Vnum modo adliciendum
 restat, ne id forte vitio mihi vertatur, praeter complures
 leuioris momenti obseruatiunculas hinc inde adpersas, re-
 censionem scriptorum iuris Attici, paullo plenius et adcu-
 ratius a me institutam, nunc quidem esse omissam, et primo
 Bibliothecae Graecae volumini reseruatam, quando veren-
 dum erat, ne hic libellus prolusionis academicae mensuram
 nimis excessurus videretur.

ANIMADVERSIONES

A D

IO. ALBERTI FABRICII
BIBLIOTHECAM GRAECAM

LIB. II. CAP. XIV.

*De Zaleuco, Charonda, Zamolxi,
Lycurgo, Dracone, Solone,
aliisque legumlatoribus.*

Fabulas ac figmenta veterum poetarum de Themide, seu iuris origine, ex antiquitate primus exposuit Steph. Pighius, cuius *Themis Dea, seu de lege diuina* prodiit *Antwerp. 1568. 8.* comprehensa Iac. Gronouii *Thef. Graec. Antig. Vol. IX. p. 1137. seqq.* Secundum autem et tertium dialogum, quos adhuc ad legis diuinae argumentum desiderari faretur litteris ad Nic. Florentium Themidi subiectis, non edidit. Idcirco hanc abyssum, vbi omnia tenebris sunt atque caliginosa nocte circumfusa, denuo ingressus plurima Pighio acutius vidit, adcuratiusque explicuit Io. Frid. Hombergius opusculo exiguae quidem molis, sed exquisitae ac reconditae eruditionis, quod inscribitur *Themis, seu de ortu legis aeternae secundum sententiam Graecorum liber singularis Marb. Catt. 1725. 4.* Quo quidem si vli fuissent tum Car. Ferd. Hommelius *Diff.*

de

de Apolline iurisperito Lips. 1748. inserta eius *Opusc. P. I.* quam Car. Gottl. Roefsigius, paullo tamen negligentius, curauit et edidit *Baruth. 1785. 8. p. 1—62.* qua ostendere voluit, oracula primis temporibus non de futuris, sed de iure consulta fuisse, tum nuper Aug. Corn. Stockmannus *Profus. de Cerere legisera Lips. 1782.* qui vltimam iuris originem ex mente veterum ad Cererem referendam esse existimauit: non dubito, quin vterque de argumentis propositis paullo aliter fuisset disputaturus. A fabulosis autem iuris apud Graecos originibus si discefferis, vetustissima legislationis Graecae vestigia ad historiae fidem sollicitè inuestigauit Ant. Iuo Goguetus doctissimo et vtilissimo libro *de Origine Legum, Artium et Disciplinarum, earumque apud antiquos populos progressu, (de l'origine des Loix, des Arts, et des Sciences, et de leurs progrès chez les anciens peuples)* Montesquiano operi, siue vastam eruditionem, siue adcuratam philosophandi rationem spectes, longe anteferendo, *Parif. 1758. Tomis III. 4. Hag. Com.* eodem anno duodenis recuso, cuius exempli paginas in sequentibus, vbi necesse erit, semper addam, et in linguam vernaculam sine vlla accessione translato a Georg. Christoph. Hambergero *Lengou. 1760 — 62. Tomis III. 4. Tom I. Lib. I. c. 1. art. 5. et Tom. II. Lib. I. c. 4.* Ceterum quae Fabricius hoc capite de antiquissimis legumlatoribus copiose disseruit, ea strictim complexus est Christ. Gottfr. Hofmannus *Succincta Legum Graecarum imprimis Atticarum historia, Collectioni Legum Graecarum atque Atticarum praemissa, Hist. Iur. Rom. Iust. Vol. II. P. I. p. 67. seqq.* Praeclaram in hac legislationis veteris historia illustranda operam nauauit etiam Iac. Bruckerus *Hist. Crit. Philos. Per. I. P. II. Lib. I. c. 2. §. 2. Tom. I. p. 435. seqq.*

§. I.

Primi Graecorum leges scriptas habuisse dicuntur Locrenses. Locri quidem primi Graecorum legibus scriptis vti esse recte perhibentur, si ad Magnae Graeciae respublicas illud restringatur, vt etiam Strabo *Lib. VI. p. 397. edit. Almelou.* procul dubio intellexit, quoniam paullo post *p. 398.* auctore Ephoro memorat, ex Cretensium, Laconum, et Areopagitarum legibus Zaleucum composuisse suas: vniuerse tamen maiori iure de Cretibus id adfirmare licet, quibus Minoem leges scriptas dedisse, Plato in *Minoe Tom. II. Oper. p. 320. edit. Serran.* testatur, et Apollodorus *Lib. III. Biblioth. c. 1. sect. 2. p. 176. edit. Heyn.* innuere videtur. Quae sententia adrisit etiam Gogueto *de Origine Legum Tom. II. Lib. I. c. 4. art. 8. p. 152. seq. et art. 9. p. 154.* locis tamen, excepta Platonis auctoritate, ad probandum minus idoneis, ac manifesta, quam deinceps notabimus, temporum perturbatione ad eam amplectendam inducto. Iam Fabricius cum in hac veterum legumlatorum recensioe, neglecta temporum ratione, quod factum non oportuit, §. I—VIII. de Zaleuco et Charonda, legibusque Locrorum, Catanaeorum, Sybaritarum, Thuriorum, aliarumque Magnae Graeciae ciuitatum dicere exorsus sit: ab hoc loco, credo, haud alienum erit iunctim et serie continua commemorare doctissimas et elegantissimas commentationes, quas de rerumpublicarum Magnae Graeciae legibus institutisque intra decennium in academia Gottingensi nomine publico forma, vt mos est, maiore proposuit Christ. Gottl. Heynius. Sunt autem numero quatuordecim, et temporis, quo prodierunt, ordine quae sequuntur. I. *Legum Locris a Zaleuco scriptarum fragmenta. Disputatio prior et II. Disputatio posterior 1767.* III. *Legum Charondae fragmenta. Sectio prima 1768.* IV. *Sectio altera 1769.* V. *Sectio tertia et VI. Sectio quarta 1770.* VII. *De Sybaritarum*

B

ac

ac *Thuriorum republica et legibus. Sectio prima* et VIII. *Sectio altera* 1771. IX. *Sectio tertia* 1772. X. *De Crotoniatarum republica et institutis*, et XI. *De reliquis, post Sybaritas et Crotonenses, Magnae Graeciae ciuitatibus, quae Achaicis institutis et iuribus sunt vsae* 1774. XII. *Instituta et leges ciuitatum stirpis Doriensum, nunc quidem Tarentinorum* 1775. XIII. *Instituta et leges Heraclensium, quae Tarentinorum fuit colonia* 1776. XIV. *absoluitur commentatio de rebuspublicis Magnae Graeciae et Siciliae, deque earum legibus et institutis* 1777. Accessit denique paucis abhinc diebus XV. *Observationum ad leges et instituta rerumpublicarum Magnae Graeciae et Siciliae complementum et spicilegium* 1786. Quas quidem, quae nunc in paucorum tantum manibus versantur, prolusiones volumen alterum *Opusculorum Academicorum, quorum primum Gotting.* 1785. 8. lucem iam vidit, complectetur, quod omnes, quibus antiquae litterae curae sunt, auide expectant.

Zaleucus leges suas a Minerua per insomnium accepisse se professus est.

Sollemnem plerisque fere praeis legumlatoribus artem, reuelationem diuinitus sibi factam mentiendi, legesque suas, vt in sequentibus videbimus, variis numinibus acceptas referendi, persecutus est Guil. Warburtonus reconditae eruditionis copiis pariter ac vanarum opinionum commentis refertissimo, quod tanta inter maiorum minorumue gentium theologos bella mouit, opere, quo, vel ipso Popio iudice, relictis tritis, inuitatas vias indagauit, in scripto *Diuina Legatio Moses demonstrata, (The Divine Legation of Moses demonstrated)* tertium edito Lond. 1742. Voll. II. 8. et in linguam germanicam, adiectis adnotationibus, translato a Io. Christ. Schmidio *Francof. et Lips.* 1751—53. Tomis III. 8. Lib. II. sect. 2. collata Lib. III. sect. 6. A quo tamen equidem dissentire cogor, vt ante me dissenserunt procul dubio alii, quando vaftram legislatorum calliditatem

hoc

hoc praecipue spectasse contendit, vt religionem stabilitam propagarent. De quo vberius differere hic locus nec postulat nec patitur. Ceterum de his aliisque veterum legumlatorum artibus breuiter commentatus est etiam Io. Sal. Brunquellus *Prolus. de variis veterum legibus suis sanctitatem auctoritatemque corrigendi modis* Len. 1729. et *Opusc. edit. Henr. Io. Ott. Koenigii Hal. Magd. 1774. 8. Tom. I. N. XIV. p. 519. seqq.*

§. II.

Numam Pythagoreum faciunt Clemens, Ouidius, aliique. Historici cum in aetate Numae lapsi fuerint, vt patet e Plinio *Lib. XIII. Nat. Hist. c. 13.* et Diodoro Sic. *Excerpt. Peiresc. p. 230. et Tom. II. p. 549. edit. Wesseling.* multo magis ignoscendum est Ouidio, quod et *Lib. XV. Metam. init. et Lib. III. Fast. v. 153.* vulgari fama deceptus Numam Pythagoreum existimauit. Licet enim poetis vulgo receptas opiniones, etiam falsas, sequi, vt recte notauit Herc. Ciofanus ad *Metam. d. l. v. 60.* E patribus autem ecclesiasticis, praeter Clementem, ab hoc errore sibi non cauerunt Cyrillus Alex. *Lib. VI. contra Iulian. Tom. VI. Oper. p. 193. edit. Aubert.* et Hieronymus *Lib. II. aduersus Iouin. c. 38. Tom. II. Oper. p. 384. edit. Vallars.* a Dauilio ad *Cic. Lib. IV. Tusc. Disp. c. 1.* hoc nomine notari. Fabulam de Numa ad audiendum Pythagoram profecto confutauit etiam Pagan. Gaudentius *de philosophiae apud Romanos initio et progressu cap. II. et Addend. cap. I.* Omnino de aetate Pythagorae variis variorum opinionibus sententiisque valde controuersa nemo vberius adcuratiusque disputauit Christoph. Meinersio *Historia Litterarum nascentium, crescentium et intereuntium apud Graecos et Romanos, (Geschichte des Ursprungs, Fortgangs und Verfalls der Wissenschaften in Griechenland und Rom)* Lemgou. 1781. 82. 8. *Lib. III. c. 2. Vol. I. p. 304. seqq.*

Eusebium in Chronico Zaleucum refert ad Olympiadem XXIX. Eusebium culpa eorum, quos secutus fuit, Zaleuci legislationem ad Olympiadem XXIX. retulisse, cum Pythagoreus fuerit, Pythagoras autem Olympiade LX. flourerit, notauit Ios. Scaliger ad *Euseb. Thef. Temp. edit. Amst. 1658. p. 81.* Eumdem quoque, quod mirere, manifesti erroris postulauit Iac. Perizonius ad *Aelian. Lib. II. V. H. c. 37.* Sed, quidquid huius rei est, ita extra omnem dubitationem posuit Bentleius, ut ne Warburtonus quidem, qui in hac de Zaleuco eiusque legibus altercatione Bentleio grauissimus exstitit contradictor *Diu. Legat. Mosi Lib. II. sect. 3. Vol. I. p. 117. seqq.* quidquam, quod reprehenderet, haberet, imo potius probatam Bentleii sententiam nouis argumentis fulciret atque corroboraret. Eandem sententiam ad sensu suo comprobauit etiam Petr. Wesselingius ad *Diodor. Sic. Lib. XII. c. 20.* ubi de aetate et natalibus Zaleuci agit. Idem tamen rursus fluctuat ad *Herodot. Lib. VI. c. 21.* Nuper etiam Heynius *Legum Locris a Zaleuco scriptarum fragm. Disp. I. Zaleucum Olympiadi XXIX. ante C. N. 664.* atque adeo Pythagora multo antiquiorem, vindicauit. Quibus dudum ad li- quidum perductis, sane admodum suauis est Goguetus *Tom. II. Lib. I. c. 4. art. 8. p. 153.* qui Solonem centum fere annis Zaleuco antiquiorem facit.

§. III.

A Diodoro Siculo Charondam cum Zaleuco confusum mihi persuadeo. Eadem est opinio Bentleii, qui aptis rationibus ostendit, Demosthenem hac in re Diodoro esse preferendum. Luculentus ille Demosthenis de legibus Locrensis locus in editione Reiskiana legitur *Vol. I. p. 744.* Wesselingius autem ad *Diodor. Lib. XII. c. 17.* existimat, Diodorum in eiusmodi legum exemplum incidisse, quod Charondam

dam eius constitutionis auctorem perhiberet, cum et alia ex legibus, quae Zaleuco adscribebantur, Charondae fuerit largitus. Tandem Heynio *Legg. Charondae fragm. Sect. IV. not. c* visum est verifimilius, cum omnia haec non nisi excisis iam istis ciuitatibus a scriptoribus recentioris aetatis litteris consignata sint, incerta iam tum rerum hominumque memoria, in auctore legum esse variatum. Ceterum de iure talionis apud varios populos legibus constituto elegans ac docta exstat Io. Andr. Danzii *Diff. Origo talionis ad mentem Gentilium, Iudaeorum ac Christianorum examinata*, inserta Io. Ger. Meuschenii *Nou. Test. ex Talmude et Antiq. Hebr. illustr. Lips. 1736. 4. p. 488—568. qua §. VIII. et IX. not. g* talionis sanctionem Charondae adscribendam esse fuit arbitratus.

Prooemium legum Zaleuci elegantissimum refert Stobaeus, quod lectum sibi testatur etiam Cicero. Prooemium legibus Zaleuci praemissum, quod ipsi Ciceroni fraudi fuit, fictum esse commenticiumque, quidquid ad tuendum illud adserendumque protulerit Warburtonus *d. 1. et nuper etiam Heynius* laudata *Disp. 1. not. c et g* idoneis argumentis recte contendit Meinerfius *Historia doctrinae de vero Deo, omnium rerum auctore atque rectore Lemgou. 1780. 8. P. 1. sect. 6. p. 221. seqq.* Illo enim admisso sequeretur, ceteros Graecos omnes, praeter Locros, in suis de summo numine sententiis insaniisse. Locros autem non minus, quam reliquos, in natura diuina turpiter errasse constat.

§. IV.

Rich. Bentleius contendit, legum Zaleuci συναγωγην, Diobro Sic. Stobaeo, alisque lectam, totam esse suppositam. Copiosa et adcurata Rich. Bentleii de legibus Zaleuci disputatio in *Responsione, qua dissertationem suam de epistolis Phalaridis vindicat a censura Caroli Boyle, cum notis et obseruationibus*

B 3:

viro-

virorum aliquot doctorum recusa *Londini 1777.* cuius editionis nondum compotes fieri potuimus, ex latina versione Io. Dan. a Lennep *Groning. 1777. 4.* legitur p. 185—199. et in Bentleii *Opusc. Philolog. Lips. 1781. 8.* p. 336—351. Sex omnino, praeter Timaei auctoritatem, ac Pythagorae disciplinam Zaleuco recentiorem, Bentleius vitur argumentis, ex ipsis fragmentis, quae supersunt, petitis, ut corpus illud legum Zaleuci suppositum esse, et a sophista quodam confiatum probet: primum, quod eadem Charondae adscripta fuerunt, quae Zaleuco; deinde e verbis Atticis, *παρχαία δραχμή*, Locris haud intellectis; porro e commemoratione panni Milesii; tum e mentione *κόσμος*; amplius e nomine *τραγωδίας*; denique e dialecto communi, cum scriptum esse debuisset Dorica. Ad quae quidem fere omnia late ac docte respondit Warburtonus *d. l. p. 110. seqq.* legumque Locris a Zaleuco scriptarum fragmenta, a Diodoro et Stobaeo servata, genuina esse, aduersus Bentleium adferere elaborauit. Ego vero quamquam non ita arrogans sum, ut inter tantos viros, quibuscum neque ingenii subtilitate sum, neque iudicii acumine, neque doctrinae copia vlllo modo comparandus, me arbitrum sedere posse existimem: modeste tamen dicam, quod sentio, neque Bentleium, nimia Timaei temeritate, ex diuersa de natalibus Zaleuci narratione fortasse orta, fretum, et disputandi calore metam transgressum, tot aliis probatae fidei auctoribus consentiente voce reclamantibus, iustam suspicionis habuisse causam, nullum unquam fuisse Zaleucum, neque Warburtonum argumentationibus effecisse suis, ut fragmenta, quae apud Diodorum et Stobaeum exstant, indubitatae fidei esse auctoritatisque censenda viderentur. Quibus tamen haud infirio veras Zaleuci leges inesse, praemissis sine vlla veri specie senioris philosophiae locis communibus, quibusdam Charon-
dae

dae functionibus perperam admixtis, loquendi formulis recentioris originis, aliaque, ac scriptae essent, dialecto ad posteritatis memoriam propagatas. Post Warburtoni contra Bentleium disputationem, nondum tamen, ut suspicari licet, lectam, quodam modo in huius partes concessit Wesselingius ad *Diodor. Lib. XII. c. 21.* qui vero deinceps ad *Herodot. Lib. VI. c. 21.* sententiam suam partim retraxit, legemque vestibus ex lana Milesia, quibus Sybaritae ad nimium aestum mitigandum utebantur, honestis apud Locros maribus, ne molles fierent atque effeminati, interdicentem, motus Herodoti *d. l.* auctoritate, Zaleuco nominatim vindicavit, Warburtono insuper de ceteris ad partes vocato. Nuperrime Heynius *Legg. Locris a Zaleuco script. fragm. Disp. II. p. V. seq.* quiddid huius est litterariae contentionis, primum paucis complexus est, quae hic adponere iuuat. *Potest ab aliquo, inquit, qui paullo difficilior in his rebus sit, recte in dubitationem vocari, num leges illae, quas supra e Diodoro et Ioanne Stobensi attulimus, ab ipso Zaleuco profectae, nec potius sub eius nomine, ut grauior esset auctoritas, sint venditatae. Et fuit sane Bentleius, qui serioribus temporibus illud legum Zaleuco tributarum digestum concinnatum esse censeret. Recte vero, si de verbis quaeritur. Fuisse enim antiquum aliquem scriptorem probabile est, qui suis historiis leges eas suis verbis intexuerat, e quo et Stobensis et Diodorus sua repetiere, ille quidem paullo accuratius.* Deinceps autem, quinquennio interiecto, de *Sybarit. ac Thurior. Rep. et Legg. Sect. III. p. III. seqq.* locum hunc difficilem et salebrosissimum vberius tractauit, et potiora Bentleii argumenta persecutus, omnia enim excutere noluit, legum cum prooemio, quae a Diodoro et Stobaeo sub Zaleuci nomine in medium sunt prolatae, ne ipsarum auctoritas infraeta iacere videretur, contra omnem subditi a recentiore sophista foetus suspicionem, ab Anglo motam, vindicias egit.

Qui-

Quibus quidem intento studio acerrime perlectis, propositisque in utramque partem rationibus rite ponderatis, ingenue fateor, et condonabit singularis viri doctissimi humanitas candori animi mei, mihi fere accidisse, id quod de euoluendo diligenter diuini Platonis Phaedone sub alterius persona proficitur Cicero *Lib. I. Tusc. Disp. c. 11. Feci mehercule, et quidem saepius, sed nescio quo modo, dum lego, adsentior: cum posui librum, et mecum ipse de immortalitate animorum coepi cogitare, adensio omnis illa elabitur.* Et quidni? Ipse enim vir praestantissimi ingenii extrema disputatione in haec verba est locutus: *Non itaque improbabile est, prooemia illa legum, cum paucis legum fragmentis, ex Pythagoreo aliquo philosopho esse exscripta, a quo vestigia nonnulla, satis obscura quidem, Pythagoreae disciplinae in iisdem impressa supersunt.* Iam publici instrumenti fides quando quibusdam momentis vacillat, et vnum sese alterumue fraudis indicium exserit; tum illud, quantum quantum est, adulterinum esse spuriumque iure existimatur.

Libello singulari leges Zaleuci latine collegit, et utcumque illustravit Io. Wilh. Engelbrechtus. Integra libelli inscriptio haec est: *Leges Locrensum, Zaleuco auctore promulgatae, ex Demosthene, Polybio, Diodoro Siculo, Strabone, Valerio Maximo, Plutarcho, Aeliano, Stobaeo, et aliis excerptae, et ex Legibus Naturae, Romanis, ac doctrina maxime Peripateticorum illustratae.* Qui quidem, ab interioris doctrinae copiis plane destitutus, nugarum vero plenus, non potest non magnum legentibus taedium creare. Effugit vero Fabricii diligentiam, neque Engelbrechto cognita fuit *Conr. Rittershufii Oratio de Charonda et Zaleuco, et nomothesia utriusque Alerf. 1591.* et eiusdem *Commentario in IV libros Institutionum Imperialium Diui Iustiniani Argent. 1628. et 1649. 4.* praefixa, qua praecipuae leges Zaleuci commemoratae sunt atque expolitae. Nec silentio praetermittendus est *Vbbo Emmius*

Vet.

*Vet. Graec. Tom. III. de republica Locrensi in Italia, in Gronouii Thef. Graec. Antiq. Vol. IV. p. 593. seqq. vbi plerasque leges Zaleuco tributas breuiter fuit persecutus. De Zaleuci legibus consule etiam Lud. Malquytium Lib. II. Ver. ICtor. Philos. c. 23. in Gundlingii Triga libell. rariss. Hal. Magd. 1727. 4. p. 106. seqq. Sed superiores omnes longe superauit Heynius Legum Locris a Zaleuco scriptarum fragm. Disp. II. vbi omnes leges cum publicas tum priuatas Stobaei ac Diodori auctoritate adcurate recensuit, adspersisque animaduersionibus philologicis, historicis, et e prudentia ciuili depromtis praeclare illustrauit. Iudicium Christ. Thomasi de Zaleuci legislatione legitur in eius *Leß. de prudentia legislatoria, cum praef. Gottl. Stollii Francof. et Lips. 1743. 8. cap. IX. §. 11.* Quae quidem dictata, quod in transitu notamus, in vsum auditorum a Thomasio aliquanto negligentius, vt ipse alibi fateatur, conscripta, secundis curis emendata suo tempore praecipuum locum occupare debebant tractatus *de optima republica*: quem parasse quidem virum immortalem, sed, aliis curis laboribusque distentum, in lucem dare haud potuisse, valde dolemus.*

Zaleucum Thuriis leges dedisse affirmat Athenaeus.

Athenaeus, cum Zaleucum Thuriis leges dedisse dicit, Sybaritas, Thuriis postea adpellatos, intellexisse videtur. Zaleuci enim aetas a Thuriis longissime abest. Vide Bentleium *Resp. qua diff. de epist. Phalar. vindicat, p. 204. edit. Groning.* De Sybaritis ex instituto commentatus est Blanchardus, cuius *Dissertatio de Sybaritis (Discours sur les Sybarites)* exstat in *Comment. Acad. Inscript. Tom. XIII. p. 253. seqq. edit. Amst. 1741. 8.* et fortunam Sybaritarum et Thuriorum, ad temporum notationem reuocatam, subtilius diligentiusque, quam omnes superiores, exposuit Heynius *de Sybarit. ac Thuriis. Rep. et Legg. Sect. I.* De duplici Sybarita-

ritarum lege, luxuriae magistra, altera de vocandis ad conuiuia mulieribus, altera de praemio coquis proposito, agit H. Casaubonus *Animadu. in Athenaeum Lib. XII. c. 4.*

§. V.

Charondas Catanaeus. Charondae aetas licet incerta, primis tamen Catanae conditae temporibus paullo prior ex eo satis tuto colligitur, quod is cum Zaleuco, Locrorum legumlatore, a veteribus plerumque coniungitur, quem, ut supra §. II. dictum est, circa Olympiadem XXIX. floruisse, ad rerum fidem exploratum habemus. Catanam autem, Charondae patriam, post Olympiadis XIII. annum primum primordia habuisse, e Thucydide *Lib. VI. c. 3.* patet. Charontem Carthaginensem cum Charonda Catanaeo a nonnullis male confundi, obseruauit Io. Ionsius *Lib. II. de Script. Hist. Phil. c. 7. §. 4.*

§. VI.

Iamblichus tradit, Crotoni, Sybari, aliisque nonnullis ciuitatibus leges latas esse a Pythagora, per discipulos uidelicet suos, Charondam Catanaeum, et Zaleucum Locrum. Croton, ciuitas Magnae Graeciae cum aliis studiis, tum in primis sapientiae nobilissima, Achaeorum colonia, imperio vsa populari, leges ad hanc reipublicae administrandae rationem, serioribus quoque temporibus custoditam, adtemperauit. Legibus Charondae et Zaleuci instructos fuisse Crotoniatas, ut Iamblichus *de Vit. Pythag. c. VII.* refert, a veritate haud alienum est: eas vero auctoritate Pythagorae, vtriusque legislatoris praeceptoris, accepisse, tamquam inane Pythagoreorum commentum merito exploditur. Vide Bruckerum *Hist. Crit. Philos. Per. I. P. II. Lib. II. c. 10. sect. 1. §. 10. Tom. I. p. 1013.* et Meinersium *Hist. de Orig. progress. et inter. litter. apud Graec. et Rom. Lib. III. c. 1. Vol. I. p. 252. 254. et 285.*
Euer-

Edessa Sybari, cum, vt narrat Iustinus *Lib. XX. c. 4.* et ipsi Crotoniatae in perditam luxuriam prolapsi essent, saluberrima Pythagorae disciplina effecit, vt ad simplicitatem morum frugalitatemque reuocarentur. Vide Heynii *Prolus. de Crotoniatarum republica et institutis*, cuius iam supra inter ceteras huius argumenti honorificam mentionem fecimus, vbi omnia, quae ad informandam Crotoniatarum reipublicae institutorumque notionem elici e locis veterum scriptorum cum fide aliqua potuerunt, pulchre commemorata reperiuntur.

Apud Stephanum in *Κατάνη Charondas vocatur ὁ δῖος ἄρχηγος τῶν Ἀθήνησι νομοθετῶν.* Stephanus Byzantinus *d. l. p. 368. seq. edit. Amst. 1678.* quodam opinionis errore deceptus, Charondam in numerum legumlatorum, qui Athenis hilariore nominis fama floruerunt, retulisse videtur. Qua culpa vt liberaretur, alia Bentleio, alia Fabricio nostro subnata fuit suspicio. De vtraque vide quae adtulit Weslingius *praef. ad Tom. III. Iurispr. Rom. et Attic. p. III.*

§. VII.

Vtrum hinc certo concludere liceat, versibus scriptas ab ipso Charonda leges fuisse, aliorum esto iudicium.

Versibus aut numeris cantui aptis scriptas non tam ab alio, quam potius ab ipso Charonda leges fuisse, non sine veri specie colligi potest ex Athenaeo *Lib. XIV. p. 629. edit. Lugd. 1612.* vbi auctore probatae fidei Hermippo refert, Charondae leges adeo celebratas fuisse Athenis, quae etiam inter pocula cantari solerent. *Ἦδοντο Ἀθήνησι καὶ οἱ Χαρόνδου νόμοι παρ' οἶνον.* Quod neque de deorum hymnis, neque de magnorum virorum rebus gestis, sed de legibus sensu proprio commode accipiendum esse videtur. Quam coniecturam Strabonis quoque de vsu legum Charondae apud Mazacenos in Cappadocia testimonium, *Lib. XII. p. 813. edit. Amelou. a*

Fabricio iam laudatum, mirifice iuuat. Nec fragmenta legum apud Diodorum Sic. et Stobaeum, soluta oratione concepta, sublesta plane, vt Bentleius pluribus argumentis docuit, fidei, huic suspicioni vlllo modo aduersantur. Vide Humphr. Prideauxium in *Marm. Oxon. I. p. 397. edit. Maittaire. Lond. 1732.* Bentleium *Resp. qua diss. de epist. Phalar. vindicat, p. 209. seqq. edit. Groning.* Goguetum *de Origine Legum Tom. I. Lib. I. cap. 1. art. 1. p. 58. seq. et Christoph. Lud. Crellii Profus. de primitiis legum poeticis, antiquissimo genere carminum Witteb. 1725.*

§. VIII.

Bentleius variis argumentis et chronologicis rationibus euincere conatur, nec Thuriis leges tulisse Charondam, nec leges, quae a Diodoro, et Stobaeo afferuntur, genuinas Charondae, sed illi perinde, vt priores illas Zaleuco, suppositas esse. Subtilis illa Bentleii de legibus Charondae quaestio ac disputatio in latina versione Lennepii supra laudata continetur *p. 200—212. edit. Groning. et p. 351—364. edit. Lips.* Quam quidem partem etsi doctissimus eius aduersarius Warburtonus loco saepius laudato sigillatim ne verbo quidem adtigerit, vniuersè tamen legum Charondae a Diodoro et Stobaeo posteriorum memoriae traditarum vindex existit acerrimus. Non multo post Wesselingius ad *Diodor. Lib. XII. c. 11.* hactenus Bentleii sententiam suffragio suo iuuat, vt Charondam Thuringum ciuem fuisse pariter ac leges Thuriis scripsisse, contra Diodori testimonium infirmaretur: corpus autem illud legum vtrum genuinum sit, neque ait, neque negat. Post horum doctissimorum virorum studia postremus ad discipulandam hanc quaestionem accessit Heynius *de Sybarit. ac Thuriar. Rep. et Legg. Sect. II. et III.* In qua quidem duo esse discernenda statuit, vt altera dubitatio sit, fueritne Charondas legum Thuriis scriptarum auctor, altera, eae leges, quas

quas Diodorus ac Stobaeus seruarunt, sintne istarum legum fragmenta habenda: vtriusque confusione turbata fuisse omnia. Quod ad priorem adinet, cum Aristoteli et Heraclidi Pontico, qui Charondam Catana oriundum multo Thuriis conditis antiquiorem faciunt, quam ceteris scriptoribus plus auctoritatis sit fideique tribuendum, fieri potuisse negat, vt Charondas ille Catanaeus Thurinis ciuibus leges scriberet. Qua in re, vt hoc obiter notemus, humani quid passus est, sicut in argumentis historicis haud raro alibi, Montesquieus *de Causis Legum (de l'esprit des Loix) Lib. XII. c. 2.* Nihilominus tamen minus contra Bentleium, cupiditate in Boylum paullo ferocius se iactantem, ita statuendum esse censet, vt Thuriis Charondae prisci leges ad suam ciuitatem admisisse, atque haec Charondae legibus se vti professos esse existimemus. In quo equidem non valde dissentio, licet quibusdam dubitationibus adhuc obnoxium sit, germanae Catanaei legislatoris sanctiones, cum aliis Chalcidicis ciuitatibus, tum suae olim scriptae ac promulgatae, quarum exemplo Aristoteles et Heraclides vti sunt, an postea a Thuriis receptae fuerint, cum ab eodem Heraclide, cuius in rerum publicarum fata et instituta inquirendi diligentiae tantum tribuit ipse Heynius, teste Diogene Laertio *Lib. IX. c. 8.* ad Protagoram Thuriorum leges referantur. De posteriore vero, quando ea legum fragmenta, quae cum prooemiis a Diodoro et Stobaeo sub Charondae nomine in medium prolata sunt, Catanaeo pariter ac Locro vindicare adlaborat, nolumus quidquam eorum hic loci repetere, quae supra §. *IV.* cum honoris praefatione de incorrupta instrumentorum fide ex disciplinae nostrae praeceptis modeste monuimus. Profecto tam sobria philosophia, qualis illis legum prooemiis continetur, nisi me mea prorsus fallit opinio, in rudem istam aetatem minus cadere videtur.

Leges quasdam Charondae illustravit singularibus dissertationibus Samuel Skunk, Theologus Vpsaliensis. Praecipuas leges Charondae fide veterum scriptorum recensuit atque illustravit Comr. Rittershusius *Orat. supra §. IV.* iam laudata. Nonnulla etiam de Charondae legibus adtulit Lud. Malquytius *ibid.* excitatus. Superiori autem saeculo Mart. Brunnerus, primum Graecarum litterarum, post Theologiae in academia Vpsaliensi professor, iuuenibus aliquot litterarum studiosis auctor fuit suasorque, ut in leges Charondae, apud Diodorum Siculum memoratas, dissertationes conscriberent, ad disputandumque publice proponerent. Cuius quidem consilio obsecuti iuuenes quidam erectae indolis in hoc argumento illustrando elaborarunt, et diuerso tempore variisque praesidibus aliae post alias disputationes academicae prodierunt. Scripsit igitur ac publice defendit dissertationem in leges Charondae I. *De nuptiis secundis*, praeside Mart. Brunnero, Vno Terferus. II. *De poena calumniae*, praeside eodem Brunnero, Petr. Stiernman. III. *De conuersatione cum malis*, Io. Barckhausen. IV. *De litteraria institutione et litteris*, praeside Sam. Skunk, Rob. Kinnemondt *A. 1670.* Eundem Sam. Skunkium suspicor et tertiae exercitationis praesidem exstitisse, et Fabricio adeo ignoscendum est, quod, haud dubie aliorum fide, eum leges quasdam Charondae singularibus dissertationibus illustrasse tradit. V. *De tutela*, praeside Andr. Norcopense, Sueno Hasslebohm *A. 1678. Holm. 8.* Quem eum inopina peregrinandi occasio impediret, quo minus dissertationem iam prelo paratam ipse proponeret, defendendae eius prouinciam in se suscepit frater eius Gabr. Hasslebohm. VI. *De militia adstricta restituenda*, praeside eodem Norcopense, Io. Roedbeck *A. 1678. Holm. 8.* VII. *De seueritate legum*, praeside Iul. Micandro, Dan. Lidius *A. 1686. 8.* Quarum priores quatuor, quoniam, in magna huiusmodi scripturacula.

cularum, in Suecicis academiis editarum, in his Germaniae oris raritate, mihi met ipsi oculis vsurpare non licuit, cognititas tantum habeo partim ex Io. Schefferi *Suecia Literata Holm. 1680. 8. p. 214. seq.* partim ex *Holmia Literata Holm. 1701. 4. P. I. p. 23.* tres posteriores vero beniuole mecum communicauit Io. Augustin. Wagnerus, scholae Merseburgensis Conrector meritissimus, et Dionis Cassii versione germanica nobilitatus. Plures vero postea prodierint, nec ne, non habeo dicere. Id vnum adfirmare possum, eas, quas vidi, laborum iuuenilium signa ita vbique impressa habere, ac tot rebus vulgaribus et ab argumento plane alienis esse refertas, vt viris doctis ad fructus doctrinae vel exiguos inde colligendos commendari vix mereantur. Iam porro praefesti faeculo de legibus Charondae egit Blanchardus *Diff. de Sybaritis*, cuius supra §. IV. mentio a nobis iam facta est, d. 1. p. 268. seqq. Vnus autem instar omnium in legum, quae Charondae nomen praeferunt, fragmentis explanandis est Heynius quatuor prolusionibus academicis supra a nobis memoratis. Diodorum sic. in referendis et commendandis Charondae legibus oratorem magis agere, quam philosophum, censet Thomafius de *prudencia legislatoria cap. IX. §. 10.* vbi illas sub examen vocauit.

§. IX.

Zamolxis siue *Samolxis* *Thrax.* *Zalmoxis*, non *Zamolxis*, hic legislator scribi debet. Porphyrius enim *Vit. Pythag. c. XIV.* sic nuncupatum esse tradit ex pelle vrsina, quae recens nato fuerit iniecta, quam Thraeces *Ζαλμόν* adpellent. Et in hac scriptura plerique codices Herodoti consentiunt. Alii aliter et scribunt nomen, et illius originem deriuant. Vide *Intt. Hesychii in Ζαλμόλξις Tom. 1. p. 1575. edit. Albert. Wesfelingium ad Herodot. Lib. IV. c. 94. et Theoph. Sigfr. Bayeri Orig.*

Orig. Sinic. Tom. II. p. 283. seqq. De loco Strabonis *Lib. VII. p. 456. edit. Almelou.* consulendus est Meinerus *Hist. Litter. apud Graec. et Rom. Lib. III. c. 1. Vol. I. p. 299. seq.* Ceterum post Car. Lundium, cuius *Ἰαπόδωτος*, primus Getarum legislator, academica dissertatione luci publicae restitutus, a Fabricio laudatur, vide etiam Bruckerum *Hist. Crit. Philos. Per. I. P. I. Lib. II. c. 11. §. 7. Tom. I. p. 361. seq. P. II. Lib. II. c. 10. sect. 1. §. 12. p. 1020. seq. et Append. Vol. VI. p. 197. seq.*

§. X.

Tempus, quando Lycurgus leges sanxerit Lacedaemoniis, praeter Scaligerum et alios chronologos, inquirat Io. Meursius. Diverſas veterum ſcriptorum de dubia Lycurgi aetate, et tempore legislationis ſententias, quas operoſe recensuit Meurſius *Regno Lacon. cap. IX. et Lib. II. Miſcell. Lacon. c. 5.* conciliare, et regnante Lacedaemone Ageſilao leges ab eo fuiſſe promulgatas, teſtimonio Pauſaniae *Lib. III. c. 2.* probare ſtudit Io. Marſhamus *Can. Chron. p. 450. ſeqq. edit. Lipſ. 1676. 4.* quocum conferri meretur Io. Buherius *Diſſertat. Herodot. (Recherches et Diſſertations ſur Herodote) Diuione 1746. 4. cap. XIII.* et docta animaduerſio Weſſelingii ad *Aelian. Lib. I. c. 65.* Auctoritas autem Lycurgi apud ciues ſuos poſtea valde imminuta fuit. Conditis enim legibus tantum in ſe multitudinis odium concitauit, vt quotidie fere conuiciis profcinderetur, et in ſummo vitae periculo verſaretur. Poſt obitum tamen Lacedaemonii eum diuinis honoribus coluerunt. Herodotus *Lib. I. c. 66.* De Cretenſium legibus a Lycurgo Spartam adlatis confer Perizonium ad *Aelian. Lib. II. V. H. c. 39.* et Danzium *Diſſ. de origine tationis §. XI. not. p.* Aegyptiacae autem ac Lycurgeae legislationis comparationem ex inſtituto ſuſcepit Henr. Gottfr. Scheidemante-
lius,

lius, cuius libellum, super hoc argumento scriptum, aptior infra recensendi erit locus.

De legibus eius ita senserunt scriptores praestantissimi.

De praestantia legum institutorumque Lycurgi, ab antiquis pariter ac recentioribus, praesertim religionis Christianae hostibus, tanto opere iactata, longe aliter iudicabit, qui, praedictis opinionibus non impeditus, legerit elegantem ac disertam disputationem Io. Laur. Moshemii *Doctrina Scripturae Sacrae de moribus (Sittenlehre der heiligen Schrift) Tom. II. p. 313. seqq.* institutam aduersus impudentissimum Christiani nominis hostem, qui, nescio quo insano furore percitus, eo amentiae temeritatisque progressus est, ut Iesum Christum, qui generi humano salutem dedit, cum legislatore Spartanorum ineptissime contendere conaretur. Fuit iste Albert. Radicat. Comes Passeranius, cuius infaustus liber, *Nazarenus et Lycurgus mis en parallèle par Lucius Sempronius Neophyte*, continetur in *Recueil des Pièces curieuses sur les Matières les plus intéressantes par Albert. Radicati Comte de Passerani, Amstel. 1736. 8. p. 291. seqq.* Multa etiam in legibus Lycurgi prudentiae ciuili, et verae reipublicae felicitati contraria detexit Thomasius de *prudencia legislatoria cap. IX. §. 13. seqq.* Lycurgum cum Mose, quod ad segregationem Spartani populi ab aliis adtinet, comparat Warburtonus *Diu. Legat. Mosi Lib. IV. sect. 6. Vol. II. P. I. p. 349.*

§. XI

Leges Lacedaemoniorum a se, vel iam ante ab alio, versibus inclusas, modulandas atque decantandas populo exhibuit Terpander Antifoenus.

De Terpandro, Antissa vrbe Lesbiorum, in diuersa discedunt diuersarum Chronici Oxoniensis recensio auctores et interpretes. Humphr. quidem Prideauxius, ut superiores breuitatis gratia omittamus, *lin.*

D

49.

49. ep. 35. p. 326. edit. *Maittair.* verba marmoris, lacunis expletis, ita sistit ac vertit: Ἄφ' ἔ Τέρπανδρος ὁ Δερδενέος ὁ Δέσβιος τὰς νόμους τὰς λύρας καὶ αὐλῶν ἐδίδαξεν, ἕς καὶ αὐλήταις συνήλθε, καὶ τὴν ἔμπροσθε δῆμος δίκην μετέστησεν, ἔτη ΗΗΗΙΔΙΔΔΙ, Ἄρχοντος Ἀθήνησιν Δρωπίλα. *A quo Terpander Dardenei filius Lesbios nomos lyricos et auleticos docuit, quos cum tibicinibus simul tibiis cecinit, et adtionem coram populo depulit anni cccclxxxı, Archonte Athenis Dropilo.* Ricardus autem Chandlerus, qui splendidissimam Marmorum Oxoniensium editionem *Oxonii 1763.* forma maxima adornavit, *lin. 49. ep. 35. P. II. p. 25. seqq.* alio plane sensu hoc modo: Ἄφ' ἔ Τέρπανδρος ὁ Δερδενέος ὁ Δέσβιος τὰς νόμους τὰς παλαιῶν κωνῆσαι αὐλήτας ἐθέλησε, καὶ τὴν ἔμπροσθε μουσικὴν μετέστησεν, ἔτη ΗΗΗΙΔΙΔΔΙ, Ἄρχοντος Ἀθήνησιν Δρωπίλα. *A quo Terpander Dardenei filius Lesbios nomos antiquos novare auletas voluit, et vetustam muscam mutavit, anni cccclxxxı, Archonte Athenis Dropilo.* Dropilus vero anno primo Olympiadis XXXIV. magistratum gessit. De Terpandro, et quales eius νόμοι fuerint, exposuerunt commentatores, Io. Seldenus *p. 128. seq.* Iac. Palmerius *p. 213.* Thom. Lydiatus *p. 259.* diligentissime autem Prideauxius *p. 416.* quem postremum secutus fuit Ed. Corfinus *Fest. Attic. Tom. III. p. 55.* Quorum quidem omnium vel lectionis constituendae ratio, vel constitutae explicatio, cum recentissimo Oxoniensi exemplo collata, quatenus admittenda sit, felicioribus ingenii, meo qualicumque diffusis, diiudicandum relinquo.

De Legibus Lycurgi videndus Nic. Cragius. Leges Lacedaemoniorum ex collectione Nic. Cragii de Republ. Lacedaemon. Lib. III. exhibet Hofmannus Hist. Iur. Rom. Iust. Vol. II. P. I. p. 123. seqq. Adde Vbbonis Emmii Vet. Graec. Tom. III. de republica Laconum, in Gronovii Thes. Graec. Antiq. Vol.

Vol. IV. p. 465. segg. et Append. p. 633. segg. De prudentia Lycurgi in legibus ferendis disputat Montesquieus *de Cauffis Legum Lib. IV. c. 6. Lib. XV. c. 17. Lib. XIX. c. 26. et Lib. XXIX. c. 13.* De republica legibusque a Lycurgo constitutis differit Goguetus *de Origine Legum Tom. III. Lib. I. c. 5. art. 2.* Egregias quoque de republica Spartanorum legibusque Lycurgi animaduerfiones suppeditavit Car. Rollinus *de ratione bonas litteras docendi ac discendi (de la Maniere d'enseigner et d'étudier les Belles-Lettres) Tom. III. p. 362. segg. edit. Amst. 1745. 8.* Nec silentio praetereundi sunt duo alii Francogalli, quorum alter Barrius dedit *Dilucidationes historiae Lycurgi, (Eclairciffemens sur l'histoire de Lycurgue)* quae exstant in *Comment. Acad. Inscript. Tom. X. p. 414. segg. edit. Amst. 1736. 8.* pluribus tamen anachronismis, quos dicunt, laborant: alter vero Nauzium scripsit *Commentarium de statu disciplinarum apud Lacadaemonios, (Memoire sur l'etat des sciences chez les Lacédémoniens)* qui *ibid. Tom. XXX. p. 320. segg. edit. Paris. 1770. 8.* continetur. Instituta Lycurgi de puerorum educandorum ratione, facta cum nostris moribus comparatione, Xenophonem et Plutarchum secutus breuiter descripsit Abraham. Krigelius *Diff. de Lycurgi legibus, quas Lacadaemone de puerorum educatione tulit Lips. 1726.*

§. XII.

Rhadamanthus primus Cretensibus leges tulit. Rhadamanthus praepostero ordine ante Minoem collocatur. Minos enim primus filium habuit Lycastum, qui ex Ida, Corybantis filia, tres suscepit filios, Minoem secundum, Sarpedonem et Rhadamanthum. Enimvero Apollodorus *Lib. III. c. 1. Diodorus Sic. Lib. IV. c. 60. et Lib. V. c. 84. Strabo Lib. X. p. 730. edit. Almelou.* et nonnulli alii scriptores veteres Minoem auum ac nepotem haud satis distinguunt, et vtriusque

que res promiscue narrant. Qua confusione etiam Fabricius deceptus Rhadamanthum Asterii et Europae filium facit, primumque Cretensium legislatorem, quem postea Minos fuerit imitatus, constituit. Cuius auctoritate motus deinceps eundem errorem erravit Bruckerus *Hist. Crit. Philos. Tom. I. p. 437.* Vide Marshamum *Can. Chron. p. 252. seq. edit. Lips.* Prideauxium in *Marm. Oxon. I. p. 383. seq. edit. Lond.* et, qui de duobus Minoibus, primo et secundo, distinguendis breuiter disseruit, Banierium (*Distinction de deux Minos*) in *Hist. Acad. Inscript. Tom. II. p. 68. seq. edit. Amst.* Minos secundus omnium sui temporis classe fuit potentissimus, teste Thucydide *Lib. I. c. 4.* quam ob causam *Θαλασσοκρατωρ* a veteribus identidem vocatur. Vide, praeter Meursium in *Creta Lib. III. c. 3.* et Cumberlandum *Orig. Gent. Antiquiss. p. 299.* a Waffio ad *Thucyd. d. l.* laudatos, Seldenum *Lib. I. Mar. Claus. c. 9.* Marshamum *p. 293.* et in primis pereruditam Heynii *Comment. de Castoris epochis populorum, qui maris imperium tenuisse feruntur,* quae exstat *New. Comment. Soc. Gotting. Tom. I.* Quod quidem imperium maris ad Minoem primum cum aliis perperam retulit Io. Henr. Boeclerus *Diss. Minos maris dominus,* quae est *Dissertat. Acad. Tom. II. XXXVI. p. 1073. seqq.* et, nobilissima controversia de dominio maris, inter liberas gentes recentiore aetate agitata, simul immixta, multa contra germanas iurium gentium rationes temere dicta complectitur.

Ex legibus Rhadamanthi hunc versiculum affert Aristoteles. De hoc argumento disseruit Io. Ortu. Westenbergius *Orat. de Iure Rhadamanthi Lugd. B. 1726. 4.* typis descripta, quam a Io. Conr. Ruckero *Orat. IV. p. 328. edit. Lugd. B. 1749. 8.* et Io. Henr. Jungio *praef. Tom. I. Oper. Westenbergii Hanou. et Luneb. 1746. 4.* laudatam, omni data opera, oculis vsurpare mihi nondum licuit. Illam quidem cum aliis
Westen-

Westenbergii opusculis *Tom. III.* exhibendam pollicitus est Iungius, qui vero, abiecta ab editore pariter ac librario omnia nanciscendi spe, lucem numquam vidit. Nam qui postea sub titulo *Tom. III. Hanou. et Brem. A. 1758.* editus est *Diuus Marcus*, non est repetitum typis Germanicis exemplum, sed, adquisito a prioribus redemptoribus iure, et, vt in tali re moris est, prima plagula mutata, ipsa apud Batauos ante facta impressio. Quare, nisi quis denuo Westenbergiani ingenii monumentis obstetricia quasi manu auxilium ferat, et hac de *Iure Rhadamanthi*, et ceteris exasciatis scriptiunculis humanioris iurisprudentiae studiosi, praesertim inter Germanos, aegre carere debent. De Rhadamantho vide etiam Petr. Dan. Huetium *Demonstr. Euang. Propos. IV. c. 8. §. 12.* nec non Heynium *Not. ad Apollod. P. I. p. 335. seqq.*

Aliam legem, ne in iureiurando deos nominare fas esset, refert Suidas. Rhadamanthum, ad ambages litium praescindendas, introduxisse in singulis causis iuris iurandi vsum, refert Plato *Lib. XII. de Legg. Tom. II. Oper. p. 948. edit. Serran.* Illis enim temporibus deos esse, resque humanas curare, adhuc omnes vno ore homines confitebantur. Quam simplicem iudiciorum formam, celeremque controuersiarum terminandarum rationem, in communi omnium in deos pietate, Platonis auctoritate commotus, praedicat Montesquieus de *Commissis Legum Lib. XIX. c. 22.* Legem Rhadamanthi de iureiurando illustrarunt Iac. de Rhoer et Reiskius ad *Porphyr. Lib. III. §. 16. not. 4. et 16.* Ceterum a Fabricio praeteritum esse miror insignem locum Apollodori *Lib. II. Biblioth. c. 4. sect. 9.* vbi hanc Rhadamanthi legem, qua Hercules, in iudicio de caede Lini cithara percussus exercito reus, fuit absolutus, laudat: *ὅς ἂν ἀμύνηται τῶν χειρῶν ἀδίκων ἀρξάντα, ἀθάτον εἶναι*, quam haud memini me alibi legere.

§. XIII.

Minos, Ioue laudato auctore, fidem auctoritatemque legibus suis conciliare conatus est. Minos eius nominis primus, Cretum rex, Asterii et Europae filius, Pandionis I. regis Atheniensium aequalis, a Ioue leges, antrum vetusta religione consecratum frequentando, sibi traditas esse, ut populus maiore cum reuerentia eas acciperet, sanctiusque obseruaret, pio mendacio praedicauit. *Marm. Oxon. I. lin. 21. 22. ep. 11. p. 64. et 324. edit. Maittair. siue P. II. XXIII. p. 21. Chandler. Homerus Odyss. T v. 178. seq. Plato in Minoe Tom. II. Oper. p. 319. edit. Serran. Stobaeus Serm. XLII. p. 294. Maximus Tyrius Diss. XII. sect. 7. Heraclides de Polit. p. 506. edit. Crag. Lugd. B. 1670. 8. Clemens Alex. Lib. I. Strom. p. 422. et Lib. II. p. 439. Theodoretus Graec. Adsect. Curat. Disp. IX. Oper. Tom. IV. p. 925. edit. Schulz. Cicero Lib. II. Tusc. Disp. c. 13. Valerius Max. Lib. I. c. 2. Lactantius Lib. I. Diu. Instit. c. 22. Casaubonus ad Strabon. Lib. X. p. 730. reprehendit eos, qui ἐννέωρον per nouem annos explicant, cum δὲ ἐννῶντος ἔτος, nono quoque anno denotet, ut Valerius tradit. Contra quem disputat Dauisius ad Cic. d. 1. Vide eundem ad Max. Tyr. Diss. XXXVIII. sect. 2. ubi nouem annos legibus emendandis Minoem impendisse opinatur, et Prideauxium in Marm. Oxon. I. p. 383. De aetate Minois vide Io. Seldeni Can. Chron. ad Marm. Oxon. I. p. 134. edit. Maittair. Henr. Dodwelli Tabb. Chron. in Marm. I. ex eius Dissertatt. de veteribus Graecorum Romanorumque cyclis, ibid. p. 551. et nuper antiquitates fabulasque Creticas cum elegantis doctriinae copia illustrantem Heynium Not. ad Apollod. P. II. p. 531. seqq. Marshamus vero Can. Chron. p. 290. seqq. omnia, quae de legibus Minois apud veteres leguntur, contra chronologicas rationes, de Minoe secundo male interpretatur. Eidem legislatoris partes tribuisse miror Meinersium Hist.*

de

de orig. progress. et inter. litter. apud Graec. et Rom. Lib. I. Vol. I. p. 7. seq. Omnes autem leges Cretebus a Minoe feriprae e duabus maxime caussis sunt repetendae, domi concordia, foris fortitudine bellica ciuium animis instillanda. Quarum hanc quamquam adsecutus fuit; quod ad illam tamen adinet, euentus expectationi eius minime respondit. Vt enim summa consensus ad hostem communem propulsandum Cretenfes coniunxit: sic contra mutuae ciuium discordiae et intestina bella rempublicam maxime labefactarunt. Vide Goguetum de Origine Legum Tom. II. Lib. I. c. 4. art. 9. vbi de legibus Creticis egregie, vt solet, philosophatur.

§. XIV.

Primus Atheniensibus leges tulit Triptolemus. Triptolemus, cuius verum nomen fuerit, an, vt Bacchus et Ceres, symbolicum, in tanta temporum illorum obscuritate, multis fabulis inuoluta, non satis liquet, Triptolemus, igitur, sub Erechtheo, sexto Atheniensium rege, MCCCCIX. ante C. N. annis Atheniensēs agriculturam docuisse, et multas, easque vtilis et necessarias leges tulisse dicitur. Quem quidem Meursius Lib. II. de Reg. Athen. c. 3. et Io. Potterus Lib. I. Archaeol. Graec. c. 2. Eusebium secuti, minus recte ad Pandionem, quintum Atheniensium regem, referendum esse putant. Vide Marm. Oxon. I. lin. 23. 24. 25. ep. 12. 13. p. 64. et 324. edit. Maittair. siue P. II. XXIII. p. 20. seqq. Chandler. Apollodorum Lib. I. Biblioth. c. 5. sect. 2. Iustinum Lib. II. c. 6. Goguetum de Origine Legum Tom. II. Lib. I. c. 4. art. 1. p. 57. seq. art. 8. p. 132. seqq. et Lib. II. sect. 2. c. 1. art. 1. p. 336. seqq. Heynii Probus. II. Originis panificii frugumque inuentarum initia, Opusc. Acad. Vol. I. p. 353. et Not. ad Apollod. P. I. p. 64. seq. Mer

Meinersium *Hist. Litter. Lib. VI. c. r. Vol. II. p. 13. seq.* De etymologia nominis vide Clericum *Biblioth. Vniuers. et Hist. Tom. VI. p. 54. et 91.* et Goguetum *d. l. p. 351. seq.* Ceterum de trium harum Triptolemi legum, quas a Porphyrio *Lib. IV. de Absinentia ab esu animalium §. 22.* accepit Hieronymus *Lib. II. aduersus Iouin. c. 14.* genuino sensu, quem Fabricius, Hieronymi versionem secutus, parum intellexit, earumque deinceps apud Athenienses vsu vide Sam. Peirium *ad Legg. Attic. Lib. I. tit. 1. p. 67. seqq. Lib. II. tit. 4. p. 245. et Lib. V. tit. 2. p. 492.* ibique Wesselingium, et Jac. de Rhoer *ad Porphyr. d. l. Illas, praeter alias, in sacris initiisque tradendis fuisse inculcatas, animaduertit Warburtonus Diu. Legat. Mosis Lib. II. sect. 4. Vol. I. p. 138.*

§. XV.

Post Triptolemem leges suae Θεσπύς Atheniensibus tulit Draco iam senex, circa Olymp. XXXIX. i. republica iam constituta.

Draco primus popularem Atheniensium rempublicam, iam a Theseo quondam institutam, ut Aristoteles *Lib. II. de Republ. c. 10.* significat, legibus temperauit. Abrogato enim archontum imperio, popularique reipublicae statu constituto, cum primis temporibus fortasse nemo ita sapientia excellere in ciuitate putaretur, ut leges institutae reipublicae consentaneas posset excogitare, et effrenata ciuim licentia in dies magis magisque inualesceret: anno denum, postquam populus praesse reipublicae coepit, sexagesimo quarto, Olympiadis XXXIX. quarto, ut Tatianus *Orat. contra Graecos c. XLI. in Iustini Mart. Oper. p. 276. edit. Paris. 1742.* memoriae prodidit, quem Clemens Alex. *Lib. I. Strom. p. 309.* et Eusebius secuti sunt, Draconi, cui Atheniensi, viro probitate conspicuo, multa prudentia praedito, iurisque diuini et humani perito, ut narrat Gellius *Lib. XI. Noct.*

Noël. Attic. c. 18. rempublicam legibus confringendam commiserunt. Leges autem a Dracone latae ab ipso earum exordio *Ἐσμοὶ* dicebantur, vt Meursius *Solon. cap. XIII.* Kuhnii et Perizonius ad *Aelian. Lib. VIII. Var. Hist. c. 10.* docuerunt. Quibus Athenienses per annos viginſi ſeptem vſi ſunt vsque ad Olympiadis XLVI. annum tertium, quo Solon rempublicam nouis legibus institutisque, Draconis tamen, vt deinceps videbimus, legiſlatione haud penitus abolita, inſtruxit. In quo grauiſſime lapſus eſt Tzetzes loco a Fabricio laudato, qui ſeptennium dumtaxat inter Draconis et Solonis leges interceſſiſſe ſcribit. Vide Car. Sigonium *Lib. I. de Republ. Athenienſ. c. 5. Tom. V. Oper. cura Phil. Argelati p. 29. ſeq. et de Tempor. Athenienſ. ibid. p. XXXV.* Corſinum *Faſt. Attic. Tom. III. p. 62.* et de cauſſis atque indole legum Draconis Goguetum *Tom. III. Lib. I. c. 5. art. 2. et Meinerſium Hiſt. Litter. Lib. VI. c. 1. Vol. II. p. 16. ſeqq.* In Draconis institutis praecipue ponenda eſt ſuprema epheta- rum curia ab eo ordinata, qua auctoritas ſenatus Areopagiti- ci maxime fuit labefactata, a Solone poſtea in integrum reſtituta. Quam inſignem rei iudicariae mutationem, a Dracone ſuſceptam, memorat Pollux *Lib. VIII. c. 10. §. 124. ſeq.* de qua Sigonius *Lib. III. de Republ. Athenienſ. c. 3.* et Potterus *Lib. I. Archaeol. Graec. c. 20.* Ex inſtituto autem de hoc ſupremo Athenienſium, tempore Draconis, tribunali commentatus eſt praeceptor in illuſtri ſchola Grimmana quondam meus, a quo primam in litteris graecis lucem mihi accenſam eſſe gratus profiteor, Io. Tob. Krebsius *Diſp. de Ephetis, Athenienſium iudiciis Lipſ. 1740. Opusc. Lipſ. 1778. 8.* iunctim editorum *N. I.*

§. XVI.

Solon ab Atheniensibus anno tertio Olympiadis XLVI. Archon electus. Solon ciuibus suis primum innotuit carminis pangendi felicitate, elegorumque a se compositorum suavitate, qua ad summam, quam postea consecutus est, nominis celebritatem, archontis dignitatem, ac legislatoris auctoritatem sibi viam muniuit. Quare Solonem, tamquam poetam, veteres passim praedicarunt. Sic Aeschines *orat. in Ctesiph. Vol. III. p. 499. seq. edit. Reisk.* vocat eum *ἄνδρα καὶ νομοθετῆσαι δυνατόν, καὶ περὶ ποιῆσιν καὶ Φιλοσοφίαν διατετριφότα.* Et Plato in *Timaeo Tom. III. Oper. p. 21. edit. Serran.* *Εἶπε τις τῶν Φρατόρων, εἶτε δὴ δοκῶν αὐτῶ τότε, εἶτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτικῷ Φέρων, δοκεῖν οἱ τὰ τε ἄλλα σοφώτατον γεγενῆσθαι Σόλωνα, καὶ κατὰ τὴν ποιῆσιν αὐτῶν ποιητῶν πάντων ἔλευθερώτατον.* Vide quos de poetica Solonis facultate, et versuum, quos scripsit, apud complures veteres scriptores reliquiis laudauit Taylorus ad *Demosth. orat. de fals. legat. in Reiskii Appar. Crit. ad Demosth. Vol. I. p. 453. seqq.* De archontis eponymi dignitate dicto anno Soloni concessa vide Corsini *Fast. Attic. Tom. III. p. 76. seqq.* Res Solonis, post Meursium, cuius *Solon, sive de eius vita, legibus, diæis atque scriptis liber singularis* in Gronouii *Thef. Graec. Antiq. Vol. V. p. 1093 — 2064.* et *Oper. ex recens. Io. Lamii Tom. II. p. 229 — 364.* sistitur, ex veterum locis diligenter collegit Thom. Stanleius *Hist. Philos. P. I. p. 28. seqq.* breuiter enarrauit Bruckerus *Hist. Crit. Philos. Per. I. P. II. Lib. I. c. 2. §. 4. Tom. I. p. 442. seqq.* Confer etiam Danzium *Diss. de origine talionis §. XI.* De statu Athenarum publico a Solone ordinato, omnis legibus ad ius priuatum spectantibus, eiusque tam laudibus quam morbis acute iudicauit Goguetus *de Origine Legum Tom. III. Lib. I. c. 5. art. 1.* nec minori iudicii acumine hanc partem legislationis Solonis

Solonis nuper descripsit Meinerſius *Hiſt. Litter. apud Graec. et Rom. Lib. VI. c. 1. Vol. II. p. 19. ſeqq.* De philoſophia ac legibus Solonis diſſeruit Lud. Malquytius *Lib. II. Ver. Ictor. Philoſ. c. 25. — 29.* ſed parum accurate, multisque iuris Romani capitibus inepte adſutis. De legibus Solonis tam univerſe, quam ſingulis quibusdam paſſim praeclare iudicavit Montesquieus in praetantiſſimo opere *de l' eſprit des Loix Lib. V. c. 5. Lib. VI. c. 5. Lib. XIX. c. 21. Lib. XX. c. 15. Lib. XXVII. c. 1. et Lib. XXIX. c. 3.* Plurima vero in illis eſt laude digniſſima, ſunt tamen aliqua, quae ad genuinas prudentiae legiſlatoriae regulas examinata iure reprehendi queant, ceu oſtendit Thomafius *Spec. Iuriſpr. Iudic. ex Iur. Nat. et Gent. Hal. et Lipſ. 1706. 4. cap. IV.* ubi Solonis et Piſiſtrati comparationem inſtituit, qui etiam leges quaſdam atque inſtituta Solonis obiter notavit *de prudentia legiſlatoria cap. IX. ſ. 23. ſeq.*

Leges Draconis omnes ſuſtulit. Solon non omnes Draconis leges ſuſtuliffe, ſed multas, demta acerbitate, ad lenitatem inflexiſſe humanitatemque videtur. Multa enim a Dracone ſapienter et e republica inſtituta leguntur, a Solone, nimio poenarum rigore ſublato, retenta, axibusque inſerta. Quod etiam Weſſelingio *praef. ad Petit. init.* placuit, idemque legiſlationis de otioſo, quem Draco ultimo ſupplicio plectendum, Solon infamia dumtaxat coercendum putavit, exemplo probatum iuit Taylorus *Leſt. Lyſiac. cap. X.* In qua quidem ſententia de compluribus Draconis *Θεſμοῖς* una cum Solonis legibus apud Athenienſes uſu ſervatis, ac poſteriore quoque aetate ſive reſtitutis ſive corroboratis in primis me confirmavit illuſtris ille locus apud Andocidem *orat. de Myſter.* quem, quoniam hac in re clariſſimus eſt, ut a Reiskio *Orat. Graec. Vol. IV. p. 39.* exhibetur, adſcribere haud gravabor. *Δόξαντα δὲ ὑμῶν ταῦτα, εἰλεσθε ἀνδρας εἰμοσι τρά*

τες δὲ ἐπιμελείσθαι τῆς πόλεως, ἕως ἂν οἱ νόμοι τεθεῖεν
 τῶς δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος νόμοις, καὶ τοῖς Δράκοντος
 θεσμοῖς. ἐπειδὴ δὲ βέλῃν τε ἀπειληώσατε, νομοθέτας τε
 εἴλεσθε, εὕρισκον τῶν νόμων τῶν τε Σόλωνος καὶ τῆ Δρά-
 κοντος πολλὰς ὄντας, οἷς πολλοὶ τῶν πολιτῶν ἐνοχοὶ
 ἦσαν, τῶν πρότερον ἐνεκα γνομένων, ἐκκλησίαν ποιήσαντες
 ἐβελεύσατε περὶ αὐτῶν, καὶ ἐψηφίσασθε, δοκιμάσαντες
 πᾶντας τὰς νόμους, εἴτ' ἀναγράψαι ἐν τῇ σοῦ τάττες τῶν νόμων δι-
 ἂν δοκιμασθῶσι. Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα. ΨΗΦΙΣΜΑ.
 Ἐδοξε τῷ δήμῳ Τιταμενὸς εἶπε πολιτένεσθαι Ἀθηναίους κατὰ
 τὰ πάτρια, νόμοις δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος, καὶ μέτροις καὶ
 σαθροῖς χρῆσθαι δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷσπερ
 ἐχρῶμεθα ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.

Solon obiit Archonte Hegestrato Olymp. LV. I. So-
 lon, Pisistrato rerum potito, in Lydiam ad Croesum regem
 profectus, ab eoque mox digressus in Ciliciam se recepit,
 vnde in Cyprum adpulit, ibique octogenarius obiit archonte
 Hegestrato, vt auctore Phania narrat Plutarchus *Solon.*
c. XXXII. anno secundo Olympiadis LV. Primo enim hu-
 ius Olympiadis anno Comias magistratum gessit. Marmor
Chronicon lin. 56. ep. 41. Errant igitur Meursius *Solon.*
cap. XXX. aliique, qui Solonis mortem ad alium annum
 referendam esse putant. De itineribus et morte Solonis
 vide Corfinum *Fast. Attic. Tom. III. p. 94. seqq.* Buherium
Dissertatt. Herodot. cap. XVI. et Westfelingium ad *Herodot.*
Lib. I. c. 30.

Leges Solonis ex arce in curiam translatae ab Ephialte.

Didymus in scholiis deperditis ad Demosthenem
 apud Harpocrationem et Suidam, Pollux *Lib. VIII. c. 10.*
§. 128. hosque secutus Corfinus *Fast. Attic. P. I. Diss. I.*
§. 20. Tom. I. p. 24. tabulas, in quibus leges erant descriptae,
 ab acropoli in forum translatas fuisse tradunt. Id quidem

non

non de ipsis legum tabulis, sed potius de exemplo earum, Ephialte, Periclis socio, auctore facto, ut cuilibet de populo in promptu essent, debet intelligi. A quo quidem tempore Didymus et Pollux existimant dici coepisse ὁ νόμος θεῶν νόμος, relatione scilicet habita ad exemplum in foro adseruatum. Enimvero formula loquendi, ὁ νόμος θεῶν νόμος, apud Demosthenem *orat. in Aristocr. Vol. I. p. 629. edit. Reisk.* ex vniuersa orationis Demostheneae serie longe aliter est accipienda, ut, explosis aliorum sententiis, luculente ostendit Taylorus ad *d. l.* in *Reiskii Appar. Crit. ad Demosth. Vol. I. p. 705. seqq.* vbi etiam de forma legum scribendarum, quae βεβροφῆδον erat, exposuit. Scilicet vexatus ille tot interpretum hariolationibus locus ex mente Taylori ita est interpretandus, ut orator intelligat proximam inferiorem legem earum, quas, ut Aristocrateae rogationi opponeret, et causae suae inferuaret, e tabulis legum describi curauerat, superiori *p. 627.* iam recitatae et enarratae suppositam. Neque adeo de legum tabulis, sed de legum excerptarum fasciculo, scribae ad recitandum dato, Demosthenes est audiendus. Quae interpretatio probata est etiam Reiskio *Annot. ad Demosth. d. l. Appar. Crit. Vol. III. p. 1033. seq.*

Ex Draconis et Solonis legibus viuere Athenienses etiamnum permisit Hadrianus Imp. Hadrianus nondum Imperator supremo Atheniensium magistratu primum functus est Traiano VI. T. Sextio Africano *coff.* id est anno quarto Olympiadis CCXXII. V. C. 865. post C. N. 112. ut e perspicuo testimonio Phlegontis *de Mirabil. c. XXV.* constat. Iterum iam Imperator anno tertio vel quarto Olympiadis CCXXVII. archon eponymus fuit, testibus Dione *Lib. LXIX. c. 16.* ac Spartiano *Hadr. c. XVIII.* Tempore vero intermedio, nempe anno secundo Olympiadis CCXXV. id est A. C. 123. Atheniensibus petentibus leges concessit. Sic totam hanc rerum

ac temporum seriem, ab aliis valde perturbatam, omnibus difficultatibus remotis, optime ordinavit Corfinus *Fast. Attic. P. I. Diff. X. §. 16. Tom. II. p. 105. seqq.* Illas autem leges, Atheniensibus ab Hadriano datas, Eusebius, Hieronymus, et Cassiodorus e Draconis et Solonis legibus, tot annorum intervallo magnam partem desuetudine iamiam oblitteratis, potissimum haustas fuisse compositasque commemorarunt. Quorum fidem e recentioribus secuti sunt Conr. Rittershusius *Dodecad. Proleg. cap. I. Em. Merillius Lib. II. Obseru. c. 10. Lud. Malquytius Lib. II. Ver. ICtor. Philos. c. 30. Ren. Bottereau Hadr. Legisl. apud Hofmannum Hist. Iur. Rom. Iust. Vol. II. P. II. p. 159. seqq.* et Petr. Wesselingius *praef. ad Tom. III. Iurispr. Rom. et Attic. p. VI.* Illud vero, prolatis in medium rationibus, in dubium reuocauit Corfinus *Tom. IV. p. 167. seq.* Hadrianumque Draconis et Solonis instar tantum leges aliquas Atheniensium hortatu edidisse censuit. In causa admodum ancipiti ac dubia sedeant alii iudices intelligentiores, certamque sententiam pronunciant: mihi quidem in praesenti non liquet.

§. XVII.

Recensentur hac paragrapho scriptores deperditi de legibus et legislatoribus. Iam primum Demetrius Phalereus *περι τῆς Ἀθηνῶν νομοθεσίας* memoratur etiam ab Harpocrate in Ἐγεῖος Ζεῦς et Παράστασις, et ab eodem in Συναφηφόροι illius operis liber tertius laudatur. Theophrasti de Legibus libri laudantur quoque ab Harpocrate in Συναφηφόροι et in Φαρμακός, et aliquoties in Digestis. Vide Abraham Wielingii *Iurispr. Restit. P. I. sect. I. p. 400.* De Hermippo consule Iac. de Rhoer ad *Porphyr. Lib. IV. §. 22. not. 1.* De Legibus scripsit Pittacus, teste Laertio *Lib. I. c. 4. n. 5. edit. Longol. et Suida.* De Atheniensium legibus, moribus et dica-

dicaſterii Telephus, vt ex eodem Suida liquet. Idem in Ζαμὸλξις laudat Hellenicum ἐν νομίμοις. Phlethonem ἐν τοῖς περὶ νομοθεσίας λόγοις laudat Theod. Gaza de *Menf. Attic. c. I.* ex interpretatione Io. Perrelli in Gronouii *Theſ. Graec. Antiq. Vol. IX. p. 983.* Confer Taylorum *Leſt. Lyſiac. cap. X.* Weſſelingium *praef. ad Petit. p. VII.* et Heynium proluſione ante paucos dies edita, qua continetur *Obſeruationum ad leges et inſtituta rerumpublicarum Magnae Graeciae et Siciliae complementum et ſpicilegium p. IV. ſeq.* Inepte autem Theodorus quintus apud Laertium *Lib. II. c. 8. n. 19. ὁ περὶ τῶν νομοποιῶν πεπραγματευμένος, ἀρχάμενος ἀπὸ Τερπάνδρου,* de legiſlatoribus egiffe dicitur a Io. Ionſio *Lib. IV. de Script. Hiſt. Phil. n. 48. cura Io. Chriſtoph. Dornii Len. 1716. 4.* cum veſ Terpandri adiectio eum docere potuiſſet, Theodorum illum expoſuiſſe de iis, qui modos muſicos legibus adcommodatos compoſuerunt. Vide in primis Prideauxium in *Marm. Oxon. p. 397. ſeqq. edit. Lond.*

§. XVIII.

AESCHYLVS Athenienſibus. Vtrumque et Suidam in Νομοθέται, et Cedrenum *Compend. Hiſt. p. 67. edit. Venet.* e ſpuriiſ fontibus eundem de Aefchylo Athenienſium legumlatore, de quo nihil huiusmodi in veterum commentariis exſtat, errorem hauſiſſe patet. Locum quidem Suidae mendo laborare, exiſtimat Bentleius *Reſp. qua diſſ. de epiſt. Phalar. vindicat, p. 208. edit. Groning.* factaque poſt Νομοθέται maiore interpunctione, ac Zaleuco in locum Aefchyli ſubſtituto, ſenſum verborum hunc eſſe ait, vt Thaletis et Zaleuci legiſlatio illa Draconis et Solonis fuerit recentior, non vero quaſi Thales atque Zaleucus in Athenienſium legiſlatoribus ſint numerandi. At enim licet Thales et Aefchylylus hac ratione in ordinem cogantur, tamen e conſenſu Cedreni,
in

in eundem errorem prolapsi, apud Suidam Aeschylum non posse tolli, vnicuique manifestum est, vt recte censet Wesselingius *praef. ad Tom. III. Iurispr. Rom. et Attic. p. II. seq.* vbi simul, Io. Malala *Chronogr. p. 87. edit. Oxon.* qui Cedreno ea in re paria facit, laudato, Aeschylum, archontum perpetuorum penultimum, Alcmaeonis decessorem, de quo Meursius *Lib. I. de Archont. Athen. c. 1.* designari, praeclare docet. Deprehenso igitur Suidae et Cedreni errore, librariis culpa vacantibus, nomen Aeschyli e catalogo legumlatorum necesse est expungamus.

AMASIS *Aegyptiis.* Celebriores Graeciae legumlatores, Lycurgus, Solon, aliique a Warburtono *Diu. Legat. Mosi. Lib. III. sect. 2. Vol. I. p. 328. seq.* nominati, cum certatim in Aegyptum, tamquam laudatissimam sapientis legislationis scholam, commigrauerint, vt inde saluberrimas leges mutuarentur, quas domum reuersi in ciuium suorum vsum transferrent: leges Aegyptiacae praecipuum sane fontem legum Laconicarum Atticarumque constituunt, quarum ideo adcuratiorem notitiam praecognitam habere iurisprudentiae Graecae studiosi debent. Henr. quidem Stephani *Appendix ad Herodotum de Aegyptiacis legibus et institutis, ex diuersis historicis, et aliis scriptoribus,* in editione Wesselingii *p. 779. seqq.* quo loco sit censenda, exinde licet colligere, quod Wesselingius, vt sub finem praefationis ait, si per eum sterisset, illam totam detruncasset. Quare operae pretium fecit Io. Lud. Praschius, quod iurisprudentiam Aegyptiacam, post Athanas. Kircherum *Oedip. Aegypt. Tom. I. p. 113. seqq.* a nemine sigillatim tractatam, illustrandam sumisit singulari dissertatione, inscripta *Νόμματα τῶν Αἰγυπτίων, sive Leges Aegyptiorum,* ac praefide Io. Henr. Boeclero *Argent. 1657.* ad disputandum proposita, quae adeo in Boecleri *Dissertatt. Acad. Tom. II. N. XXIII p. 665. seqq.* conti-

continetur. Qua quidem, praemisso, qui commode abesse poterat, loco communi de legibus, de Aegyptiacis figillatim tam ad publicum quam ad priuatum ius pertinentibus, ac postremo de illarum auctoribus, Diodoro teste vbi-que citato, more Boecleriano, hoc est, superuacaneis observationibus, e prudentia ciuili petitis, saepenumero intermixtis, exposuit. Multa tamen cautione opus esse in legenda Diodori de legibus Aegyptiorum narratione, egregie docet Iac. Cappellus *Hist. Sacr. et Exot. ad A. M. 1931. p. 47.* Exemplum de licita, exceptis sacerdotibus, polygamia *Lib. I. c. 80.* Herodoto *Lib. II. c. 92.* eam negante, adtulit Gogueus *de Origine Legum Tom. I. Lib. I. c. 1. art. 4. p. 107.* Post Praschium, leuis armaturae militem, magnus processit heros, et de Aegyptiorum legibus et moribus cum magno accuratae doctrinae multaeque lectionis adparatu commentatus est, Io. Marshamus *Canone Chronico, Aegyptiaco, Ebraico, Graeco,* qui primum *Londini 1672. fol.* editus, ac postea *Lipsiae 1676. et Franekeruae 1696. 4.* formulis typographicis est reperi- tus. Cum Marshamo tamen, qui Aegyptiis nimum tribuendo de diuinis in republica Hebraeorum institutis cupide magis quam vere iudicauit, perpetuo coniungendus est Herm. Witsius, de Themide Aegyptiaca praeclare meritis, in *Aegyptiacis Amst. 1683. 4.* cuius libri censuram egit Warburtonus *Lib. IV. sect. 6. Vol. II. P. I. p. 299. seqq. et p. 328. seqq.* Loci ad ius maxime spectantes sunt *Lib. I. c. 5. Lib. II. c. 6. et Lib. III. c. 8.* Egregiam deinceps operam hoc in genere nauauit Io. Nicolai, cuius diligentiae debemus *Tract. de Synedriis Aegyptiorum, illorumque legibus insignioribus Lugd. B. 1706. 8.* Iam porro de his a Fabricio memoratis Aegyptiorum legumlatoribus vide, quae auctoritate veterum scriptorum in medium protulit Gogueus de

Mneui, Tom. I. Lib. I. c. 1. art. 4. p. 99. seq. de Sefoftri, copiosius Tom. II. Lib. I. c. 3. et de re militari ab eo ordinata Lib. V. c. 1. de Sasyche, Tom. III. Lib. I. c. 4. p. 19. de Bocchori, ibid. p. 20. seq. et de Amasi, ibid. p. 25. seq. De Sefostridis aetate aduersus Marshamum aliosque adcurate disquiri Perizonius Aegypt. Orig. cap. VIII. seq. aduersus Neutonum autem Warburtonus Lib. IV. sect. 5. de Amasidis annis idem Perizonius cap. XXIV. Bocchorin, quem Diodorus Lib. I. c. 65. ante Sabaconem Aegypto regem imposuit, cum Herodotus, rerum Aegyptiacarum grauissimus auctor, silentio plane praetermiserit, sunt recentiores quidam temporum scriptores, qui vnum eundemque esse cum Asychi, Diodoro plane incognito, cuius singularem de pecunia mutua, cadauere patris pignori tradito, accipiendam legem, a Diodoro Lib. I. c. 93. minus plene relatam, plenius Herodotus Lib. II. c. 136. memorauit, arbitrentur. Vide quae ad illustrationem huius constitutionis dicta sunt a Warburtono Lib. II. sect. 4. Vol. I. p. 207. seq. et Valckenario ad Herodot. d. 1. Memorabilis in primis est lex Amasis, ab Herodoto Lib. II. c. 177. relata, qua Aegyptii tenebantur singulis annis apud magistratus demonstrare, vnde viuerent: et qui aut hoc omitteret, aut honestam viuendi rationem non demonstraret, is morte adficeretur. Quam ex Aegypto petitam Herodotus et Diodorus Lib. I. c. 77. Solonem ciuibus tulisse suis dicunt, Draconi tamen, vt supra §. XVI. vidimus, rectius adtribuendam. Digna profecto, quae nostris temporibus, quibus multi inertis turpique otio impune torpescunt, adhibita Solonis moderatione, in vsu reducatur. De cuius ratione vsuque apud alios populos egerunt Nic. Abramius ad Cic. orat. pro Sext. c. XLVIII. Perizonius ad Aelian. Lib. IV. Var. Hist.

c. 1. Taylorus *Leß. Lyfiac. cap. X.* et Valckenarius ad *Herodot. d. 1.* Ceterum de indole legum Aegyptiacarum paucis iudicauit Thomafius *de prud. legifl. cap. IX. §. 9.* vberius autem et cum fummo iudicii defaecati acumine Goguetus *Tom. I. d. 1. p. 103. feqq.* et *Tom. III. d. 1. p. 27. feqq.* laudanda non minus quam vituperanda in legibus Aegyptiorum inftituitisque fuit perfecutus. Nouiffime haud contemnenda quidem eft Henr. Gottfr. Scheidemantellii *Legum quarundam Aegyptiorum cum Atticis Spartanisque fecundum regulas prudentiae ciuilibus comparatio Ien. 1766. 8.* qua, quod infcriptio pollicetur, Herodotum et Diodorum Sic. fecutus, non fine omni laude praefitit: cui vero, praeter antiquiores harum legum interpretes, quod mirere, plane incognitus fuit Goguetus, quo quantum in cenfendis fit diiudicandisque legibus Aegyptiorum Scheidemantellius inferior, vel vna *§. XVII.* qua de lege, quae liberis artem, quam parentes profitebantur, fequendi neceffitatem impofuit, egit, cum egregia Gogueti de hoc genere difputatione collata, abunde docet.

ARCHYTAS *legiflator.* Tarentini, Dorica ftirpe oriundi Spartaque profecti, qua formula ciuitatis vfi fuerint, ex Aristotele *Lib. IV. de Republ. c. 3.* pulchre, vt folet, docuit Heynius *Proful. Inftituta et leges Tarentinorum*, in ceteris eius de legiflatione Magnae Graeciae commentationibus iam iaudata, *p. IV.* Archytas, aequalis et amicus Platonis, qui fumum apud eos magistratum, cui Strategii nomen fuit, faepius gellit, ea de cauffa ab Aeliano *Lib. III. V. H. c. 17.* vna cum Zaleuco, Charonda, aliisque inter philofophos, reipublicae adminiftrandae legumque ferendarum peritia celebritatem nominis confecutos, relatus, paullo poft Olympiadem CV. e vita difceffit. Vide Andr. Schmidii *Diff. de Archyta Tarentino Ien. 1683.* Stanleii *Hift. Philof.*

P. VIII. p. 820. seqq. et Bruckerum Hist. Crit. Philos. Per. I. P. II. Lib. II. c. 10. sect. 2. §. 12. Tom. I. p. 1128. seqq. Insigne fragmentum ex eius libro de lege et iustitia seruauit Stobaeus Serm. XLI. p. 268. Confer Warburtonum Diu. Legat. Moysi Lib. II. sect. 3. Vol. I. p. 109. seq.

CEPHALVS et DIONYSIVS *Corintho missi Siculis.*

Timoleon Syracusanis, Corinthiorum opem implorantibus, anno tertio Olympiadis CVIII. auxilio missus, adhibitis Cephalo et Dionysio legislatoribus, popularem reipublicae formam ad exemplum legum Dioclis, de quo mox, restituit, vt Plutarchus *Timol. c. XXIV.* et Diodorus Sic. *Lib. XVI. c. 70. et 82.* litteris consignarunt. Nouis deinceps seditionibus ortis, oppressaque libertate, Syracusarum ciuitas regem Agathoclem accepit. Vide Vbbonis Emmii *Vet. Graec. Tom. III. de republica Syracusana, in Gronouii Thes. Graec. Antiq. Vol. IV. p. 531. seqq.* et postremam Heynii *Proluf. de rebuspublicis Magnae Graeciae et Siciliae, deque earum legibus et institutis p. IV. seq.* vbi vero horum legislatorum, quorum prudentia adiutus Timoleon constituendae reipublicae operam dedit, ac praecipua legum atque praestantissima capita digessit, nullam mentionem factam esse miramur.

CERES *Θεσμοφόρος variis populis.*

Ceres, tamquam persona symbolica, quo sensu variis populis leges dedisse, et inde *Θεσμοφόρος* apud Diodorum Sic. *Lib. I. c. 14. Lib. V. c. 5. et 68.* aliosque veteres scriptores passim dicitur, in proclini est intelligere. Hoc enim, inquit Macrobius *Lib. III. Saturn. c. 12. ideo fingitur, quia ante inuentum frumentum a Cerere passim homines sine lege vagabantur, quae feritas interrupta est inuento usu frumentorum. itaque ex agrorum diuisione inuenta sunt iura.* De quo argumento ex instituto scripserunt Io. Clericus, qui dedit *Explicationem historicam fabulae de Cere.*

Cerere, (*Explication historique de la fable de Cérés*) quae reperitur in *Biblioth. Vniu. et Hist. Tom. VI. p. 47. seqq.* D. A. Kelterhusius *Diss. de Cerere legifera Ien. 1700.* et nouissime Aug. Corn. Stockmannus *Proluf. de Cerere legifera Lips. 1782.* Quibus iunge Goguettum *Tom. I. Lib. I. c. 1. art. 2. Tom. II. Lib. I. c. 4. art. 8. p. 132. seq. et Lib. II. sect. 2. c. 1. art. 1. p. 336. seqq.*

CLISTHENES *Atheniensium legislator.* Clis-thenes, Megacis filius, Clisthenis Sicyonii ex filia nepos, pulsus anno tertio Olympiadis LXVII. ex Attica Pisistratidis, anno sequenti Athenis archon, restituta plebis auctoritate, non Solonis modo leges instaurauit, sed nouas etiam tulit, vt Herodotus *Lib. V. c. 69. Iocrates Areopag. p. 420. seq. edit. Wolf. Basil. 1567. 8.* Plutarchus *Pericl. c. III.* et Scholiastes in *Aristoph. Nub. v. 37.* memoriae tradiderunt: quae vsque ad belli Peleponnesiaci tempora, republica primum per quadringentos viros, deinde per triginta tyrannos labefactata, vigerunt. Quibus fluctibus sedatis, pristinae leges in ciuitatem reductae sunt archonte Euclide anno secundo Olympiadis XCIV. cuius ideo frequens apud scriptores Graecos mentio occurrit. Postea vero aliae sunt Diocle, Aristophonte, ceterisque principibus ciuitatis suasoribus sancitae. Vide Potterum *Lib. I. Archaeol. Graec. c. 26.* Corsinum *Fast. Attic. Tom. III. p. 126. seqq. et p. 275.* et Perizonium ad *Aelian. Lib. XII. Var. Hist. c. 24. et Lib. XIII. c. 24.* Apud Maximum Tyrium *Diss. XXV. sect. 1. edit. Dauis.* vulgo quidem Κληδοσθένης scribitur. At veram scripturam diserte referre Harleianum codicem, eamque Paccium in suo quoque reperisse, testatur Dauisius, laudatis simul aliis, qui Clisthenis meminerunt.

Inferi hic in numerumque legumlatorum referri potest
 DIAGONDAS Thebanus, qui, teste Cicerone *Lib. II. de
 Legg. c. 15.* omnia sacra nocturna lege perpetua sustulit.
 Quam quidem legem Warburtonus in luculenta illa ac prae-
 clarissimae eruditionis ex interioribus litteris adparatu refer-
 ta de mysteriis veterum disputatione, qua peruetera, sed
 plerisque inaudita sunt dicta, *Diu. Legat. Moſis Lib. II.
 ſect. 4. Vol. I. p. 166. ſeq.* egregie illustrauit.

DIOCLES *Syracusis.* Diocles, Syracusanarum leg-
 gum conditor, a Diodoro Sic. *Lib. XII. c. 19.* memoratur,
 historiam autem illius, et legum Syracusis latorum anno pri-
 mo Olympiadis XCII. expositam legimus *Lib. XIII. c. 33. et
 35.* Multa eum a Zaleuco et Locrenſium constitutionibus
 mutua ſumſiſſe, recte ſuſpicatur Weſſelingius ad *Diodor. Lib.
 XII. c. 21.* De varia legum Dioclis apud Syracuſanos for-
 tuna vide poſtremam Heynii *Proluſ. d. 1.*

EUDOXVS *Mileſiis, ſue potius Cnidii.* Eudo-
 xus Cnidius exeunte Olympiade LXXXIX. natus, annum
 tertium et quinquageſimum agens obiit Olympiade CIII.
 vt e Laertio, Eusebio et Suida probabiliter conicit Corſi-
 nus *Faſt. Attic. Tom. III. p. 242. ſeq. et Tom. IV. p. 11.* Eudo-
 xum Cnidii leges dediſſe, refert Plutarchus *aduerſus Colo-
 tem Vol. X. p. 629. edit. Reisk.* Mileſiorum legiſlatorem eum
 fuiſſe, auctor eſt Theodoretus *Graec. Adſect. Curat. Diſp.
 IX. p. 927. edit. Schulz.* Vide Io. Andr. Schmidii *Diſſ. de Eu-
 doxo, mathematico, medico, et legiſlatore,* praefide Iuſt. Chri-
 ſtoph. Boehmero deſenſa *Helmſt. 1715.* Stanleium *Hiſt. Phi-
 loſ. P. VIII. p. 825. ſeq.* et Bruckerum *Hiſt. Crit. Philoſ. Per. I.
 P. II. Lib. II. c. 10. ſect. 2. ſ. 17. Tom. I. p. 1140. ſeqq.*

LYCURGVS *Rhetor Athenienſibus.* Lycurgus, Ly-
 cophonis filius, circiter Olympiade XCIII. nobiliſſima fa-
 milia

milia oriundus, non eloquentiae modo laude apud ciues suos floruit, sed tanta quoque vitae integritate, ac moderationis fama, republica domi forisque bene administranda, conspicuus fuit, vt quaestor rei militaris, praeter receptum ciuitatis morem, solus constitueretur. Multis sapienter ab eo sancitis, dignus est, qui in legum Atticarum latoribus referatur. Fuit autem tam rigida morum disciplina, tamque tristi seueritate, vt in custodia vrbs et cognitione de facinorosis extra ordinem ei demandata, veluti alter Draco, non atramento, sed sanguine leges suas atque edicta scripsisse diceretur. Vide omnino Taylorum *praef. ad Lycurgum Cantabr.* 1743. 8. et in Reiskii *Orat. Graec. Vol. IV. p. 105. seqq.* qui vitam Lycurgi tam erudite elegantisque enarrauit, vt Dau. Ruhnkenio *Hist. Crit. Orat. Graec.* in Reiskii *Orat. Graec. Vol. VIII. p. 122. seqq.* nihil prorsus spicilegii relinquere-
retur. Confer sis Io. Gottfi. Hauptmannum *Comment. I.* in fronte *Lycurgi orat. contra Leocr. Lips. 1753. 8.*

MERCURIUS *Aegyptiis.* Mercurius, quem, vt tradit Cicero *Lib. III. de Nat. Deor. c. 22.* et ex eo Lactantius *Lib. I. Diu. Instit. c. 6.* Aegyptii *Thoth* adpellant, *Nóμος*, non, vt quidam putant, a pecudum pastu, sed, vt rectius Phurnutus siue Cornutus *de Nat. Deor. c. XVI.* in *Opusc. Mythol. Amst. 1688. 8. p. 170.* a legum latone vocatur. Dicitur Sesostrin leges et iura edocuisse. Aelianus *Lib. XII. V. H. c. 4.* Tantam autem inter fabulosum illum Aegyptiorum Mercurium et Mosem, populi Iudaici ducem ac legislatorem, detectis fabularum inuolucris, similitudinem reperisse quidam viri docti sibi persuasum habuerunt, vt valde credibile esse dicerent, quod Artapanus, scriptor antiquus, cuius fragmenta quaedam seruauit Eusebius, *Lib. IX. Praepar. Euang. c. 27.* memoriae prodidit, Aegyptios Mosem, ob praeclara in ipsis
merita

merita, et sacrarum litterarum interpretationem, inter deos relatarum sub Mercurii nomine coluisse. Quod quidem, verisimilibus coniecturis ductus, ingeniosè et erudite pluribus executus est Huetius *Demonstr. Euang. Propos. IV. c. 4.* paucis vero Witius *Lib. III. Aegyptiac. c. 2. §. 4. 5. 6.* Verum enim vero hanc sententiam ingeniosius excogitatam esse, atque artificiosius expolitam, quam quae ad veritatem paullo propius accedere videretur, censuit praestantissimus theologus, et in antiquitate sacra Aegyptiorum facile princeps, Paul. Ern. Jablonski *Lib. V. Panth. Aegypt. c. 5.* aliamque exornauit, qua nomen Mercurii mysticum esse dicitur, quo non homo aliquis, sed vis diuina significetur. Conf. Warburtonum *Div. Legat. Mosi Lib. IV. sect. 4. Vol. II. P. I. p. 75.* et Bruckerum *Hist. Crit. Philos. Append. Vol. VI. p. 109. seqq.* Quidquid rei est, viris doctis, qui in hoc litterarum genere habitant, curiosius excutiendum relinquere modestia nos iubet.

MNESION *Phocensibus.* Phocensium leges quales fuerint, quodam modo cognoscere licet ex institutis Massiliensium, qui Phocensium fuerunt colonia, cum, ut ostendit Warburtonus *Lib. IV. sect. 6. Vol. II. P. I. p. 350. seq.* innato patriae amore plerasque metropoleos leges coloniae sanctè custodirent. Vide Perr. Hensch *Massiliam*, quae in Gronouii *Thes. Graec. Antiq. Vol. VI. p. 2939. seqq.* inuenitur, vbi *sect. II.* de administratione reipublicae Massiliensis, eius legibus institutisque egit.

NICODORVS *Mantinensibus leges dedit auctore Diagora Melio.* De Diagora Melio, turpissima atheismi macula apud veteres infamato, multa in vtramque partem a viris doctis disputata esse inter omnes constat. Cuius causam aduersus impietatis accusatores in primis egerunt Iac. Frid. Reimmannus *Hist. Atheismi cap. XXXI.* et Zimmermannus *Epist.*

Epist. de atheismo Eueneri et Diagorae, quae exstat Mus. Brem. Vol. I. P. IV. art. 3. p. 714. seqq. quibus iunge Bruckerum *Hist. Crit. Philos. Per. I. P. II. Lib. II. c. 11. §. 26. Tom. I. p. 1203. seqq.* qui Baylium, acutissimum atheismi atque disertissimum defensorem, nodos in scirpo quaerere ait, quod eum admiratio subeat, hominem deos tollentem potuisse tam egregias leges condere, in eandemque sententiam, quam Fabricius noster verisimillimam iudicavit, inclinat, illum, cum Mantineam legibus ordinaret, impietatem nondum publice fuisse professum. Omnino autem aduersus hanc Bayliani pro atheismo apologetici partem legi meretur Warburtonus *Diu. Legat. Mosi Lib. I. sect. 5. Vol. I. p. 69. seqq.*

Sub finem huius catalogi secundum seriem litterarum inserendus est TENES, qui Tenediis leges tulit. Cicero *Lib. I. in Verr. c. 19.* Heracides *de Polit. p. 514. edit. Crag. Lugd. Bat. 1670. 8.* De quo, et republica Tenediorum, legibus ab eo firmata, plura nobis constarent, si aetatem tulissent Aristotelis de Tenediorum republica liber, cuius vnum modo fragmentum seruauit Stephanus Byzantinus *de Urbibus voc. Tenedos p. 648. edit. Amstel. 1678.* et Zoili rhetoris Tenediorum Encomium, cuius meminit Strabo *Lib. VI. p. 417. edit. Almelou.* Quidquid interim ex antiquitatum tenebris erutum in aliqua luce collocari potuit, erudite exposuit, numisque illustrauit Lud. de Hemmer *Republica Tenediorum Hafniae 1735. 8. vbi cap. V. de legibus Tenediorum disseruit.*

§. XIX.

Obsignabo hanc de legislatoribus diatribam obseruatione Aristotelis.

Ex hac obseruatione, a Warburtono *Diu. Legat. Mosi Lib. III. sect. 2. Vol. I. p. 330. seqq.* egregie illustrata, clarissime adparet, legislatoris nomen in hoc recensu, a Fabricio instituto, intellectu iuris publici pro eo, qui iure

G

sum.

summi imperii legum ferendarum potestate gaudet, non ubique adhiberi. Quod, cum talia tironibus haud scribantur, vsquequaque operose adnotare, priuatosque a principibus fegregare, putidae sane diligentiae ac superuacanae operae fuisset. Lectu dignum est iudicium, quod de omnibus omnino legislatoribus tulit Dionysius Halic. *Lib. II. Antiq. Rom. c. 24.* Quod reliquum est, vt, vnde fere orsa est nostra adnotatio, in eodem desinat magno gentis nostrae nomine summa cum laude excitando, ad recta de vetustissimorum legumlatorum sapientia informanda iudicia legisse iuuabit Heynium tribus locis, iisque egregiis, *Legum Locris a Zaleuco scriptarum fragm. Disp. I. init. Prolus. de iudicio, quod de functis Aegyptiorum regibus subeundum erat, Opusc. Acad. Vol. I. p. 139. seqq. et Prolus. qua delibantur nonnulla in vitae humanae sapienter instituta, ibid. p. 207. seqq.* Nobis vero liceat obsignare nostrum quaecumque de priscais legislatoribus spicilegium egregia ac vera sententia, quam, acri meditatione edoctus, acutissimus Goguetus de *Origine Legum Tom. I. Lib. I. c. 1. art. 2. p. 77.* elocutus est his verbis: *Quand on pense à tous les moyens qu'il a fallu employer pour établir, régler et maintenir le corps politique, on ne peut s'empêcher de regarder les loix comme le chef d'oeuvre de l'esprit humain.* Quae quidem cogitatione perpendenti, atque adsertione adprobanti mihi commode in mentem venit illud Ciceronis *orat. de harusp. resp. c. IX.* in causa quidem constitutarum caerimoniarum religionumque de maioribus minori profecto iure ab eo pronunciatum, sed antiquissimis legum conditoribus iure optimo maximo adcommoandum: *Quorum mihi tanta fuisse sapientia videtur, vt satis superque prudentes sint, qui illorum prudentiam non dicam adsequi, sed, quanta fuerit, perspicere possint.*

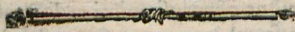
laeta

41
Iacta est alea. Praeclare autem nobiscum actum putamus, si intellexerimus, non displicuisse aequis ac peritis harum rerum aestimatoribus hoc quaecumque specimen suppleandae ac locupletandae Bibliothecae Fabricianae, nobisque impense gratulabimur, si elegantes iudices in hac opella haud indignum disciplinae Ernestianae alumnum adgnouerint. Nunc venio ad illud indicandum, quod laetam huic profusioni occasionem dedit. Placuit iam triennio abhinc Serenissimo Principi Electori Saxoniae, FRIDERICO AVGVSTO, ius extra ordinem in hac alma litterarum vniuersitate publice profitendi munus mihi clementissime demandare. Quo quidem tempore etiam ab Illustri Iurisconsultorum Ordine sollempni ritu sum formulae ad illud inauguratus. Mox vero cum partim domi eiusmodi res incidissent, quibus generosi animi ardor restinguitur, partim foris fallaces semel iterumque spes ostenderentur, atque adeo, quod reliquam erat sollempnitatis academicae, paullo longius differrem: ecce cunctantem, ac nihil tale opinantem noua nuper excitauit Indulgentissimi Principis liberalitas, iacentem extulit, ac dulcissimam melioris fortunae spem inchoare iussit. Cuius beneficii magnitudinem atque praestantiam cum animus, vt tacito pietatis sensu veneratur, ita publica voce praedicare gestiat: proximo Mercurii die, qui est XXV. Octobris, hora ante meridiem nona in auditorio Iurisconsultorum muneris mihi demandati, deo duce et auspice, initia capiam, recitata *de intereuntis iurisprudentiae humanioris causis* oratione, votisque conceptis pro perpetua Optimi Principis salute, pro inconcussa Domus Augustae incolamitate, et pro perenni prosperitate Summorum Virorum, quorum prouida cura ac sapientissimis consiliis res nostrae reguntur, quorumque propitio in litteras earumque culto-

cultores fauore spes nostrae eriguntur, aluntur, sustentantur.
 Huius igitur religionis pietatisque nostrae vt tanto sollempnior
 fit grauiorque caerimonia, Rectorem Academiae Magnificum,
 Comites Illustrissimos, Proceres Academiae atque Ciuitatis
 munerum dignitate, doctrinae meritumque laude maxime
 Conspicuos, Commilitones natalium splendore, ingenii virtutumque
 ornamentis Decoratissimos, vt illam sua frequentia concelebrare,
 et faustis laetisque omnibus muneris mei auspicia prosequi
 velint, obseruantissimis precibus rogamus. P. P. in vniuersitate
 litterarum Lipsicae die dominico XIX. post Trinitatis A. C. 1703 ccccxxxvi.

Leipzig, Diss; 7786 K-z

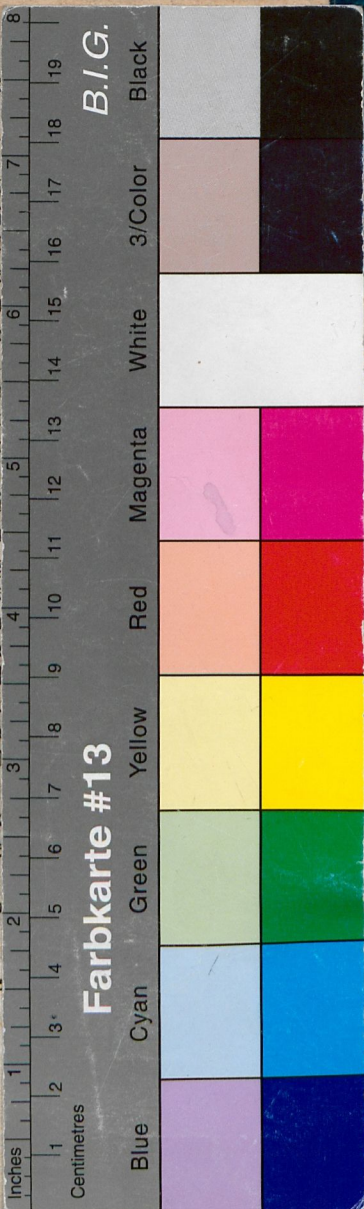

f
56.

12783.
Ve

N° 42

1786, 23.

7

SPECIMEN
ANIMADVERSIONVM
DE
VETERIBVS LEGVM LATORIBVS
AD
IO. ALBERTI FABRICII
BIBLIOTHECAM GRAECAM

ORATIONI
MVNERIS ANTECESSORIS
SOLLEMNITER AVSPICANDI CAVSSA

A. D. XXV OCTOBR. A. C. MDCCCLXXXVI

RECITANDAE
PRAEMISIT
CHRIST. GOTTL. RICHTERVS

LIPSIAE
EX OFFICINA KLAVBARTHIA

Johann D. Löffel